

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 8. mail 1971

Nr. 36 (3621)

13. aastakäik

Uusi Suomi kirjutab:

BALTIKUM POLE N. VENE SISEASI

Helsingi päevaleht "Uusi Suomi" avaldas oma 25. jaanuari numbris ulatusliku ja tähelepanu vääriva artikli "Balti küsimus tänapäeva maailmas". Selle artikli autoriks on toimetaja Asko Vuorjoki. Artikli sissejuhatavas osas ütleb ta, et "tänapäeva maailmale on iseloomustav rahvusvahelise poliitilise olukorra jätkuv muutumine, värske nähtusena Jaapani ja Hiina esilekerkimine, Hiina uus soojusperiood lääne suhtes ja N. Liidu mõned läbirääkimised lääne-bloki. Soomes on eriti omistatud tähelepanu N. Liidu nõudmisele Euroopa status quo tunnustamiseks. Kõige selle keskel kerkib küsimus: mis tähendus on Balti küsimusel tänapäeva maailmas?"

Toimetaja Asko Vuorjoki ütleb edasi, et välismaadel elunevad Baltimaade elanikud näevad, et sõjagaegne okupatsioon ei tähendanud Eesti, Läti ja Leedu riikide olemasolu lõpetamist. Nad on põhiliselt samas seisundis kui näiteks Norra ja Hollandi olid teise maailmasõja ajal saksa okupatsiooni all. Erinevus seisneb vaid selles, et Baltimaade okupatsioon on veninud pikale. Asko Vuorjoki vaatleb järgnevalt Baltimaade diplomaatiliste esindajate püsivust Ühendriikides, Inglis-

maal, Prantsusmaal ja mujal ja samuti mitmediplomaatiliste edindajate olemist Lääne-Saksas ja Hispaanias, konsulate tegevust Kanadas ja Brasiilias, Samuti on Taani ja Norra keeldunud tunnustamast Baltimaade okupatsiooni. Seevastu kuulub aga Rootsi nende maade hulka, kes on Baltikumi anastamist tunnustanud.

— Huvitav on ka, ütleb Vuorjoki, et sellised maad, nagu Saudi-Araabia, Pakistan, Pärsia, Jaapan, Iraak ja Maroko tunnustavad Eesti iseseisvust, kutsudes näiteks riiklike

külastuste puhul Balti diplomaatilisi esindajaid vastuvõttudele.

— Tähtsaima sektori Balti küsimuses tänapäeval moodustavad erimaa-de välisusjuhtide seisukohad. Esikohal ses suhtes on Ühendriigid, mille rahvastikus on mitu miljonit elaniku Ida-Euroopa maadest. Paljud silmapaistvad ameerika poliitikud on viimase 30 aasta jooksul väljendanud seisukohti, mis kinnitavad balti rahvaste õigust iseseisvusele. Iseseisvust tähelepanud ja ka värsket on Ühendriikide välisministri William P. Rogersi poolt New Yorgis toimivale Eesti peakonsulile Ernst Jaaksonile s.a. veebruaris Eesti iseseisvuse Järg. lhk. 11

Noorte päevade "tipud"

Eelseisvate Eesti noortepäevade kaks haripunkti — peapidustus ja piduõhtu — toimuvad mõlemad laupäeval, 22. mail. Peapidustus piduliku kontserdiga algab kl. 15.00 Stockholmis Kontserthoone suures saalis. Sellele järgneb algusega kl. 18.00 Källhageni restoranis põhjapoolset Djurgårdenil (USA saat-

Järg. lhk. 2

Esinejaid Kultuuripäevadel. Vasakul mag. Imre Lipping kõnelemas eesti ajaloo probleemidest. Keskmisel pildil laudkonnast - Istuvad vasakult Marju Parming, Maria Pedak ja Hans Märika. Paremal arh. Henno Sillaste, kelle ettekandega algas Kultuuripäevade referaatide osa.

Kultuuripäevad N. Yorgis

EESTLANE USA KULTUURIELUS

NEW YORK (VES) — New Yorgis peetud teised kultuuripäevad osutusid tugevaks tõendiks, et Ameerika mandri noorem eestlaste põlvkond on ulatuslikult huvitatud eestlusest ja eesti kultuurist. Päevade peamisteks korraldajateks olid nooremad eesti õpetajad ja teised kultuurist huvitatud isikud. Kultuuripäevade kolmandal päeval kujunesid reiti huvitavaks laudkonnadiskussioon ja seminarid. Laudkonna moderaatoriks oli Arne Kalm Los Angelesest ning liikmena olid kaastegevad eestlastega abielus olevad ungari päritoluga William Batkay, ameeriklane Roy Hershey ja lätlanna Ruta Piirimäe.

Panelit juhtis märkimisväärselt hästi A. Kalm, kelle huvitavad küsimused ja vahemärkused kujunesid diskussiooni kestel ergutavaks ja "naelale löövaiks". Sissejuhatavas osas ta märkis, et selle laudkonna ülesanne on esile tuua mõnda, mida meist ar-

vavad ameeriklased.

Hilisemas kokkuvõttes ta märkis, et tänapäeva USA eestlaste üritused, nagu seda on Metsaülikool, Kultuuripäevad jne, on tähtsaks tegureiks eesti seltskonna säilitamisel. Karta aga on, et 20 aasta pärast meil tuleb

oma üritusi hakata korraldama inglise keeles. Kuid me julgeme siiski loota, et ka siis, kui need üritused toimuvad inglise keeles, on eesti kultuuril teatud tegureid, mis huvi pakuvad ka neile, kes pole eestlased.

Järg. lhk. 2.

E. Päevade märgikavandi võitis H. Moks

Ülemaailmsetele Eesti Päevadele sobiva embleemi saamiseks kuulutas Peakomitee aasta alguses välja ülemaailmse rinnamärgi kavandide võistluse. Oma asjasel kokkulekule oli zhüriil heameel kogeda, et võistluse ülekutse oli leidnud üsnagi linaldast vastukaja. Kokku oli saabunud 40 kavandit 20 autorilt.

Kuigi enamus ümbrikke kandsid Toronto postitemplit, oli töid saanud ka Ameerika Ühendriikidest, Rootsist ja Austriast. Põhiliselt jagunesid kavandid kahte rühma. Osa autoreid oli märgi kavandamisel jälginud traditsioonipärast stiili, teised aga rakendanud põhiliselt eestipäraseid elemente tänapäevale omases lihtsas kujunduses. Zhüriil, kuhu kuulusid Benita Vomm, Vello Hu-

bel, Harri Kivilo, Hans Lupp ja Antoni Truuvart asusid pärast kavanditega tutvumist ja vajalikku arutelu seisukohale, et Ülemaailmsetele Eesti Päevade rinnamärk peaks meeldima nii noortele kui ka vanadele ja oiemas sobiv kandmiseks ka pärast suursündmust meid kõiki ühendava tunnuseks.

Nendele arusaamistele tuginedes

Järg. lhk. 2.

Märgikavandi võitja, praegune rakenduskunstnik ja endine odaheitja Hans Moks, Kanada

Sõna- ja lauluõhtul "Soome Majas". Külakosti-toojad Erika Veskimets (vasakul) ja Lydia Vohu (paremal), nende keskel Harri Kiisk, kes kaastas lauljaid klaveril. (Foto Lepper).

Vohu-Veskimets kõlava kultuuri- kostiga Rootsis

Väliseestlaste kontinentide-vahelistel kohtumisel nendime ilka ja jälle, et maailm on väike, kõik kaugused ületatavad ja vanad sõbrused alati noorusvärsked. Alles see oli kui allakirjutanu meie kanada lauljari Erika Veskimetsa nägi Seedrioru vabahüu lavastuses rahvatantsijate, "murude tütarde" ja hilgusnorte "konnapoegade" keskel ning näitlejat Lydia Vohut ühe ilusa eesti Don Milli kodu vanade Saksamaa ja Londoni-aja sõprade kohtumispool.

Ja nüüd on nad Stockholmis. Mõlemad esimest korda, kuna omal ajal Kanadasse ümber asusid otse Lääne-Saksamaalt. "Tore on jalad jälle Euroopa pinnale maha panna," ütlevad mõlemad daamid ühest suust.

Rootsi pealinnast pole nad veel palju saanud näha ja esimeste päevade kiirmuljed on alles seedimata. Oli aga põgus võimalus mõlemiga

vestelda pärast aplausi ja lillederohek et esinemist juba "hingusele minevas" vanas Eesti Majas korraldatud meeleolurikas õhtuses kohvilauas — siingi sõna sõsses mõttes kulges jutt "lõbi lilled". Stockholmis lendas Erika Veskimets esmapäeval 3. mail lühikülastusele hõimude pealinna, kuna Lydia Vohu kümneks päevaks siia jäi. Mõlemad siirduvad siit vala-

Järg. lhk. 2

EPL

8. mail 1971

AGITATSIOON

Selle aja jooksul, kui praegune peaminister oli horiduminiitiks ja ühtlasi kõrgeimaks raadio- ja televisiooni shefik, toimus silmatorkav personaalpoliitika muudatus monopoliiraadios ja TV-s. Personaalpoliitika muudatus, mis ilmnas varsti programmi poliitika — raadio ja TV muutusid järkjärgult ikka "punasemaks", mis õieti tähendab vasakpoolseks vasakäärmuslike märkide all. Kuivõrra see vasakuläärmuslane Erlanderi järglusevõitluses rolli mängis, on isegi, kuid väimud olid välja kutsutud nagu Aladdin imelambist ja neid enam tagasi ajada ei saa, kuid vasakäärmuslased mõnigi kord teeseldult nutavad, et "kapitalistlik ühiskond" ei lase neid mõjule massimeediume. Tõsiasi on aga see, et vähemalt eetrimeduumis on nad ülivõimas üheksaals ja küsimus seisneb muidugi selles, kas nad aegapidi ei kujune tiilikaks vahepeal eesmärgile jõudnud väimude väljakutsujale endale, sest nüüd langeb talle riiklik vastutus mitte ainult olevik, vaid ka tulevikku esd. Valitsev sotsiaaldemokraatia on demokraatlik, kaugelgi maa aga need õpetused, milliste järgijad peavad oma kohuseks monopoliraadios-TV-s indoktrinereida rootsi masse. Küsimus seisneb selles, kuivõrra need suunamiskatsed pikapeale mõju avaldavad ka valimistulemustes. Rahva ajaloolisest perspektiivid kääntatakse viiraks, mõiste neutraliteet ebaneutraalseks sõnakõlksuks, ühiskondlikeks lüüdliteks seatakse kommunistlikele õõnestajad ning terroriste, koguni massmõrvareid jne. Näitena võib tuua kasvõi valitud küsimuskelles süüks oli n. "külm sõda" pärast maailmasõja lõppu. Meie ja kogu maailm arvame ning oma kogemustel usume, et selles oli süüdi Kremli, kes juba Hitleriga alustas maade jagamist, vallutamist ja lükestamist ning jätaks seda kohe pärast sõda Ida-Euroopa riikides, kus venelased olid lihtlastena olnud sakslastele väljajajajale maa okupeerijaks. Nüüd on aga vasakäärmuslik "ajalooteadus" kiiresti fabritseerinud n. "uurimusi" millega alusd süüdi olnud koguni USA ja lääneliitlased, kes polevad arvesse võtnud venelaste, "veriste kaotuste kandja", legitiimseid vajadusi oma piiride julgestamiseks satelliitidega, olukorras, kus ta endised liitlased "reetlikult" nõudsid nende maade vabastamist ja vabu valimisi ning koguni ise viisid oma väed enamuses Euroopast väl-

ja... Oleme näinud, kuidas umbes mass süsteemis asjade pespeale pööramisega on saavutatud olukord, kus Euroopa päästja nii Hitleri kui Stalini vallutused, USA, on massmeediumides äkki muudetud mingiks totalitaarseks, Hitleriga võrreldud ohuks, samal ajal, mil Stalini imperialistlikku pändit, mida keegi ei ole jaganud ega hüvitanud, ei puudutata või koguni seatakse eeskujuks "sotsialismi kõrgeima astmena".

On ennustatud, et vasakäärmuslus kui mood läheb varsti üle. Kuid vähemalt praegu ei ole mingit kahtlust, et see mood on juba praegu kodaniku julgeolek, kui juba praegu vanad inimesed ei julge pimedas üldse välja minnagi? Tõsi küll, siiani ei ole pidev indoktrinimine vähemalt valimistulemustes erilisi totalitaarseid nähtusi soodustanud, olgu need siis KFML või tavalliste kommunistide tüübid. Selle vastu on aga kahtlemata mentaaltel hakanud muutuma selliselt, et avalik arvamine laes end mõjustada üheüksusest, mis talle ilgal vabal hetkel raadiodist ja TV-st silmadesse ja kõrvadesse tungib. Christopher Jolin juhtis ühes äsasjes OBS-programmis tähelepanu sellele, et enamuse välispoliitilisi programme on teravalt kriitiliselt demokraatliku läänemaailma, eriti USA vastu, kuna kommunistlike riike, eriti Kuubast, käsitletakse postivõitluse ja heatahtlikult. Siia tuleb lisada, et sama üheüksus peegeldub ka kultuurilises meelelahutusprogrammides, mis nüüd sageli on poliitilised, isegi lastetunnid. Idadiktatuuridest näidatakse propagandendendidega filme ühegi kommentaarita, Millal on aga näidatud kommentaare filme parempoolsest diktaatoridest, isegi mitte demokraatlikust USA-st, kus iga võimalust kasutatakse teravuseks ja kritiseerimiseks?

Vasakäärmuslus on teatavasti üsna vähees arvuga Rootsis. Kuid see on upitatu avalikku arvamis ja kultuuri juhtima, ilma et sellele demokraatlikult poolt töössemat vastupanu oleks avaldatud. Ja selles seisneda kihi ohud, kui ohu ei osata näha.

KLA

E. Päevade

Algus lk. 1

jäid peagi zhürri laule vaid kaks kavandit. Pikema vaagimise järel jõuti üksmeelse otsusele, et "Virus" varjunime kandeid kavand vastab igati üheselt nõuetele ja tuleb seega võitjaks lugeda. Kuigi võitlusesse lubajakuulutamist teist auhinda ei jätatud, leidis zhürri, et "Rannuka" varjunime all esitatud kavand oma graafiliselt jõulise ja tugevalt eestilise kujundusega väärbi tunnustamist autori nime avaldamisega.

ESTNISK A FRIHETS KAPITALET
Box 476, 101 26 Stockholm

Kinniste ümbrike avamisel selgus, et 50-dollarilise auhinna ja märgikavandite võitluse võitjaks osutus Toronto elune rakendus kunstnik ja endine tuntud odahait ja Hans Moks. "Rannuka" autoriks osutus pr. B. Uusma Stockholmist.

Hans Moksi kavand kujutab kolme runostilist E tähte, mis nooleotestena koonduvad hõbedase ketta keskpunkti Rahvusvärvides tähes sümboliseerivad eestlast, tähtedena nooltena koondumine ühte punkti kogunenist suurriitusele ja hõbedana ketas maailma. Väikemad tähted ÜEP ja aastaru 1972 valgel E tähel annavad märgile vajaliku kompositsioonilise tasakaalu ja seovad märgi ajalisel Ülemaailmsete Eesti Päevade.

- Torontoas abielusid Helene Löbu ja Bohdan Szynlik.
- Torontoas abielusid Rein Polli ja Kity Maia Karro.

Kultuuripäevad

Algus lk. 1

Laudkonna hilimeist V. Batkay sõnavõtte võiks kokku võtta järgmiselt: Eestlane on individ, kes ei taha olla ameeriklane. Ta arvas, et nende vaated on poliitiliselt liiga üheüksuse. Noorema generatsiooni suhtes oli ta arvamisel, et nemad ei aktsepteeri igakord vanemate vaateid, omamata sejuures ka ise selgeid, kujunenud seisukohti. V.B. jatk õpinguid Columbia ülikoolis teadusliku kraadi saavutamiseks. Ta sõnavõtte oli muide hoogne.

Vahest kõige täpsemalt defineeritud ja huvitavamate seisukohtadega esines R. Hershey, märkides muuseumis seda, et kui näiteks ta abikaasa on 20. a. olnud eestlanna, oleks raske nõuda, et ta muutuks mill'elgi teiseks. Kokkupuuted eestlaskonnaga muutuvad sageli otse väänduseks. Eestikeelsele üritusele osas märkis ta, et nende ainuke miinus on, et nad osavõttu püüavad vaid eestlaskonnaga.

Lätlanna Ruta Piirimäe iseloomustas eestlast küllalt kangekaelsetena, aga ka märkimisväärselt ausatena.

KREMLI TEOSTAB VENEMAST

Teises seminaris kõneles mag. J. Kork "Humorist Eesti kirjanuses" ja kolmandas dr. JAAN Pennar "Rahvuspolitiikast N. Venes".

Dr. J. Pennar juhtis oma ettekan- des alguses kõhe tähelepanu sellele, et Marxist oli Leninil vähe kasu kompartei loomisest. Juba siis selgus Leninile, et pole mõndapääsu rahvuspolitiikast ja et see tuleb kavadesse võtta. Lenin rahvuspolitiikale sai aluseks teatava määrani rahvaste enesemääramise õigus.

See, ja õpetuse andmine allutatud rahvustele nende emakeelses, võeti sisse — aga kindlas us ja lootuses, et kommunism need hiljem iseenesest likvideerib. Seekord ütles see Vene riiki korraldada ega seganud komparteid tema üritusis.

1917. a. kommune rahvuspolitiikat tuleb nimetada demogaagiaks. Kui revolutsiooni õnnestumise järel hakkati N. Vene riiki üles ehitama, juba siis midagi kompartei osas välja selgelt sellele, et on olemas vaid üks Vene kompartei! Oma partiid pole üheski liiduvaris, need on vaid Vene partei osakonnad, mis ütles ka rahvuspolitiika osas kõik.

Kõneleja vastas lähemalt Ukraina saatust, näidates, kuidas seal algul ukrainaikkudest soodustati, ka keele ja muuga, isegi kuni 1930-ndate aastateni. Siis oli olukord nii kaugele, et kõigepealt suudluslikeks tehti kõikide vene keele õppimine. Stalini terroriajastu lõppedes ja Hruštšovi võimule pääsdes hakkas püstata

rahvuslikkus mõnevõrra arenema, kuigi vene keelt nõuti kõrvalekaldu-maalt.

Referent käsitas ka rahvastiki koostise muutumist N. Venes, märkides venelaste suurt sissevoolu Balti vabariikidesse ja võimu teostamist seal venelaste või venemeeleste kaudu, mis ütles kuulajaile, et Baltikru-mis keeli venestamine. Seda tõendab ka rida teisi andmeid. Ta käsitas veel rahvaste live küsimust, märki-des ära selle modalust okup. Eestis, mis on ohuks rahvale.

Mis puutub venelust Venemaal üldiselt, siis näitavad andmed iivist, et venelaste osatühtsuse kogu N. Liidu ulatuses vähendab ja et poole sajandi pärast on Venes vähemarahvused enamuses. Eriti kasvab rahva arv Siberis, Aasia-Vene aladel elavate vähemurahvaste juures.

Eestlaste kui rahva tuleviku osas kõneleja andmeid jälgides tuleb paratusest järeldada, et Kremli teostab Eestis ja teiste Balti vabariikides puhtakujulist genotsiidi venestamises nool.

TUTVUSTAME ENDDI KIRJANDUSEGA

Samal üritustepäeval toimus ka rida ettekan- des, mis olid määratud eesti keelt mitte kõnelevale kuulajas-konnale. Nii andis mag. Imre Lipping ülevaate Eesti ajaloo ja mag. Andres Jürjalo kõneles eesti kirjan-dusest.

Kirjaniku väljaveatist kõneles meid nooremapõlvie auhinutud kirjanikke Elin Toona. Ta täatas küsimusi, mis eesti kirjaniku spole ikka veel maailmas tuntud, kuigi see mõneski osas väga sda väärakis.

Küsimus vajab ülestõstmist ning arutlust. Ta arvas, et meil tuleb alus-tada eesti kirjanduse tutvustamisega meie muinasjutust.

Kõneleja küsis, kuidas pakkuda oma rahvuslikku miitööd võrale? Võoras nimene ei hakka ju meid lähemalt uurima. Küll hakkaks ta midagi head pakutust lugema ja sellega õpiks tundma ka eestlast ning eestlast. Meil tuleb siis lahendust otsida mitte ükski, vaid ka leida. Ta arvas, et väga soodsaid võimalusi pakuvad selleks just muinasjutud.

Tänapäeva kirjanike kohta märkis kõneleja, et need kirjutavad iseen-dade. Taasam, mis ta kirjutab, on ju tema enda raamat.

Elin Toona on abielus saksa pärit-oluga ameeriklasega, kes tunneb kirjanikusaia, mispärast tal on häid kogemusi omandada perekonnast.

Meile sõbralikult suhtuvad võõrad, ükskõik mis rahvusest, peavad saama ettekuuluse eestlaste ja seda saab kirjanduse kaudu. Kahjuks pole aga meil vajalikku kirjanud ing-lise keele, millel oleks meie oma pale, väitis kõneleja.

Vohu-Veskimets

Algus lk. 1

side linna Viini ja sealt edasi Lään-Saksamaale, kus 21 mail on Münsteris sealselele eestlastele ette nähtud sõnalismuusikaline esinemine

umbes sama kavaga kui siin. Küsi-musele, kas Erika Veskimets Kanada laulu alal igapäevast leiba teenib, vastab ta eitavalt. "Lõpetasin küll Toronto operikooli ja olen esinenud solistina mitmel pool. Aga lauljanna pidevalt tegutseda on peaaegu võimatu. Kanadas on teatrielu ühe hülis ja igaküsi trüübi sinna üle eest. Nii mõnigi kes saab solisti osa ühes lavastuses, peab järgmises leppima kooris laulmisega. Toronto, näiteks, ei ole ei alalist operi- ega teatrikoosseisu. Ikka ainult külalise-tenduse ja perioodilised lavastused. Äripäeviti töötan Toronto lähedal asuvas moodas Yorgi ülikoolis re-gistraatorina. Päris tore on noortega kontaktis olla, kuigi mõned neist seali on päris karvised," lisab läb-leva temperamendiga lauljatar.

Torontos annab Eesti Rahvustea-tri iga uue lavastusega ainult ühe etenduse, aga see on alati välja-müüdnud. Ringreisid on suure ku-lude tõttu viimastel aastatel ära

jäänud. Publikuga kontakt on hea ja see ei väsi kaugestele vaatama-ta kohale tulemast, jutustab pr. Vohu edasi.

Tema peab ka Kanada eesti teatri-elu üle põhjalikku statistikat etendus-te ja publikuarvu ja muude üksi-kasjade kohta. Alates 1951 aastast on entud oma 62 lavastust, kusjuures ikka on ka välja toodud uusi tükke. Lydia Vohu on ise tegutsenud mitmeid kor-di lavastajana, viimati Mika Valtari "Distiplinereimatat sugupõlviga". Ta on ka Toronto hakanud väljema-la laulu ja lütlates meid on sügavakõla-lise aldisa Stockholm esinemisel. Kuuleme veel et Kanada poolen on TV-s läbi löönd näitlejana Maie Suuralik, kellel on olnud juba mitu silmapaistvat osa.

Lydia Vohu parimaks osaks "Eto-nia" päeviti peetakse tema Tiinat A Kitzbergi "Libahundis". See ütles ta valikse rõõmuheliga oma ilmekates silmad, et lemmikosa on Kolise He-be Aug Mälu "Kadunud päikeses". Sel aastal puhkab ta lavastaja ping-sa töö väsimusest, aga tuleviku plaanid on juba olemas. Teatritööd ta mitte ei jätta!

KARIN SAARSEN

Noorte

Algus lk. 1

konna ja Stockholm Meremuseumi liides) suur pldõõhtu kireva kava ja tantsuga.

Peapidustuse kava septimeste on Noortepäevade muusika, peo, rahva-tantsu, teatri ja väikelaste toimkon-dade ühistööks.

Igal juhul olel teretulnud meid abistama Noortepäevade piduõõhtu kava sisustamiseks Källhageni resto-ranis (Stockholmis) algusega kl. 18. Olemas on suur või väike õhtusöök, kaks "diskoteeki" ("pop" või "anti-pop"), vajaduse korral ka klaver ja mikrofonid. Soovine vaid meelsasti peol naha ka Sind. Su ettekan-deid ja Su parimat pidutaju.

Kui tunned hvi ("kutsumust") siis palume Sind astuda kohe kontakti kas muusikatoimkonna esimehe Vil-jar Narisega telefonil 08/86 42 04 või tootomkonna esimehe Peeter Teed-laga telefonil 08/69 11 50 või ka Noortepäevade kantsleileiga (Anu Blunt) telefonil 08/10 68 07. Teretulemast!

Kesk-Rootsi suvepäev 12. juunil

Kesk-Rootsi suvepäev peetakse 12. juunil Lõvdalenis, KFUM-i pargis ja ruumides, mis asub loodus-likult väga ilusal kohal, Mälari kaldal, ainult 4 km Västerås lin-nast.

Suvepäeva korraldajad on Eskils-tuna ja Västerås Eesti Ühingute ju-hatuse koostöös Kumla ja Örebro eesti organisatsioonidega.

Lauluettekannetega esineb Stockhol-mi Noortepäeva algus on kell 12 päeval. Mossini juhatusel, supvipea kõne noorte-instruktor Richard Norvelliit, vaimulik osa praost Richard Kooli-mi Eesti Naiskoor Hilma Nerep-meistrilt. Ette on nähtud veel linna-de vahelised võrkpallivõistlused ning muud sportlikke üritusi. Kell 10 algab pidu kohalikus noortekoolis ruumides koos mitmesuguste ettekangetega. Tantsuks mängib H. Kahu orkester köpingist.

Kohapeal on võimalused lõuna- ja õhtusöögiks, samuti suurepärase võimalused teatrimiseks ja üleeõbbimiseks. Head ujumismõõmused.

Täpsem suvepäeva kava teatatakse hiljem.

● Metsateadlane dr. Karl Algreve koos abikaasa Helgaga viibib praegu USA-s, kus dr. Algreve teostab Syracuse ülikooli juures teadus-likku uurimistööd. Nad jäävad USA-sse veel mõneks ajaks. Dr. Algreve on Stockholmis metsaüli-kooli õppejõud.

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor
Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispõstgiri nr. 28650
Kuulutustarvete postgiri 60 59 00
—0, Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 128-
Termin (4 kuud) kr. 45-
Kuu kr. 12-
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1971

Ulbrichti järglane Honecker ründas kõigepealt Bonni

Ida-Saksa kompartei juhi kohalt lahkus 77-aastane Walter Ulbricht, kusiures lahkumise põhjuseks tema kõrget iga ja väga halba tervist. Ulbrichti asemel asus vähemalt esialgu 58-aastane Erich Honecker, keda iseloomustatakse kui samasugust ranget ja järeleandmatut parteifanaatikut kui Ulbrichti ennast. Lõpliku otsuse aga langetab siski eelseisev parteikongress.

Seejuures oleks Honeckeri peavoistlase Willi Stoph, keda peetakse n ü koostöötajaks ja üldiselt meheks, kes on võimeline looma kompromisse. Seda eriti suhetes Lääne-Saksamaaga. Oli ju tegelikult Willi Stoph see, kes alustas normaali-

seerimis-läbirääkimisi Bonniga, kui-
gi tulemused senijani on olnud ka-
sinad.

Igal juhul teatas Honecker juba oma esimeses kõnes pärast parteijuht-
hiks saamist, et faktiliselt pole ole-
mas mingisugust sidet Vene ja Poola
lepingute ratifitseerimise ning Berliini
küsimuse vahel. "Seda peaksid
juhtivad ringkonnad Bonnis olema
õppinud", toonitas Honecker.

Edasi rõhutas ta, et Ida-Saksamaa
koht on nüüd ja edaspidi N. Liidu
kõrval, kusiures see on ainsaks el-
duseks sotsialistlik ülesannete läbi-
viimisel DDR-is.

Kõne oli tegelikult peaaegu koopias
sellest sõnavõtust, mida Honecker pida-
s parteikongressil Moskvas. Senia-
jani oli aga kõne salajane ja see
avaldati alles nüüd, seoses Honeckeri
võimuletulemisega. Patjud poliitilise-
d ekspersed, eriti idaküsimuste
alal, oletavad sellega, et Honeckeri
koht Ida-Saksa parteiüliirerina on
absoluutselt kindlustatud. Seda sel
juhul Moskva soovitusel ja õnnistu-
datud, kuna otsus ise langetati Kremli
juhtkonna poolt juba ammu. Igata-
hes mitte hiljem kui Moskva kong-
ressil.

Ida-Saksa partei keskkomitees rõ-
hutas Honecker, et juba Moskva par-
teimeetinguil lükkati kõrvale eeldused
erilisteks suheteks mõlema saksa riig-
i poole vahel. "Selliseid pole olemas
ja kuuldused vastupidisest olukorrast
on järeleda võltsingud, mis võivad
saada saatustlikuks Euroopa julgeole-
ku edaspidi", ütles Honecker.

Keskikomitee istungil kinnitati üht-
lasi ka seda, et sotsialistlik ida-saksa
riik peab jääma täielikult eraldatus-
kapitalistlikust Lääne-Saksamaast.
Bonnie soovitati kiiremas korras ra-
tifitseerida lepingud N. Liiduga ja
Poolaga ilma niinimetatud Berliini-
küsimuseta.

Optimistlikumad vaatlejad Bonnis
märgivad, et Honecker võib ju sele-
tada mida tahes, tegelikult otsusta-
jad Ida-Saksamaal on ikkagi venele-
sed, eriti suhtlemise küsimustes. Ja
Brandti ida-optimistid arvavad veel
praegugi, et Moskva on huvitatud
pinge vähendamisest Euroopas. See-
ga ka Berliini-küsimuse positiivset
lahendamist.

Magister Jyri Kork viibis USA
maailmaruimavalituses NASA esi-
dajana märtsis Saksamaal, pidades
läbirääkimisi Euroopa radari- ja
arvutikeskustes Darmstadtis ning
maailmaruimi uurimiskeskuses
Hollandis Nordwijks. Ta külastas
Hollandis perekond Belinfantet ja
viibis tagasi teel ka Londonis.

Stockholmis abiellusid 22. aprillil
Toivo Heinsoo ja Birgitta Davidson.

Lumumba ülikool Moskvas agitaatorite taimelayaks

MOSKVA — Viimasel ajal on ilmnenud üha rohkem ühendamat-
jale selle kohta, et käesoleval aastal 11-aastaseks saav Lumumba ülikool
Moskvas kujutab enesest revolutsionääride taimelava. Mehikos ja
Teisilisel areceeriti hiljuti isikuid, kes ässitasid seal rahutusi ning ke-
lede kohta selgus, et nad olid lõpetanud Lumumba ülikooli.

Lumumba ülikoolis õpib 4000 tu-
dengit, kellest veerand on venelelad
ja ülejäänud peamiselt mittekommun-
nistlikest arengumaadest Venemaale
õppima tulnud noored.

Kommunistlike riikide küllalis-
üliililasi selle õppeasutuses ei ole,
kuna need paigutatakse regulaarse-
tesse N. Liidu ülikoolidesse.

Igal aastal võetakse vastu 225 uut
õpilast N. Liidust ja 600 teistest riik-
kidest. Sõel on tihed, kuna tavaliselt
saabub välismaalt 7 000—8 000 aval-

dust. Kõik õppejõud on venelelad
ning õppetöö täielikult venekeelne,
mistõttu kõigepealt tuleb vene keel
selgeks õppida.

Möödunud aastal oli selles õppe-
asutuses kõige rohkem õpilasi Ladi-
Ameerika riikidest — 964 nendest 109
Mehikost. Aafrikast oli üliililasi
834 ja Keenia kontigent — 81 — nen-
de hulgas suurim. Jaapanlasi kooli
vastu ei võeta, kuna seda ei liigitata
arengumaade hulka.

Lumumba ülikooli välismaalastest

Õnnesoovid kroonprintsile

Rootsi Eestlaste Esindus saatis
kroonprints Carl Gustavile tema
südamlikud õnnesoovid eesti rah-
vusgrupi poolt Rootsis.

Tema kuninglik kõrgus kroon-
prints Carl Gustaf, Stockholmis loss.
Südamlikud õnnesoovid eesti rah-
vusgrupi poolt Rootsis.

ROOTSI EESTLASTE ESINDUS
Leo Karupää
esimees

õpilased saavad 80—90 rubla toetus-
raha kuus, võrreldes 30 rublaga
kuus veneleste puhul.

Kooli on lõpetanud umbes 2500 isi-
kut.

Marie Under prantsuse keeles

Marie Under

Pariisist saabus esimene eksemplar
Marie Underi prantsusekeelsest
antoloogist, mille on välja andud
Pariisi kirjastus Librairie Saint-
Germain-des-Prés. Antoloogia on
tõlkinud otse eesti keelest Michel
Dequeker ja redigeerinud noor
teadlane-luuletaja Bruno Verrier.
Tõlkija on kirjutanud ka saatet-
fikli tõlgitu kohta.

Antoloogiasse on kogutud 84 luu-
leikust, nende hulgas kolm ballaa-
di: Kojuminek (Soome Talvesõja ai-
nel). Surmamõrja (ajast, mil Ees-
ti rüüstas Ivan Julma peninukid)
ja Porkuni preili. Põikamist luule-
tusist on ära toodud ka Unetuma
laul. Tõlgitud on kõigist M. Underi
kogudest, mõningad proovid esine-
sust kolmest kogust, arvukalt hi-
lisemaist. Nii on valitud kogust Kivi
südamest üksteistkümmend ja Säde-
metest tuhas neliteistkümmend luu-
letust. Raamat evib klassikalise-
lt lihtsa ja stiilse väljuse ja pealkir-
jaks on: "La Pierre otée du Coeur"
(Kivi südamest). Iga luuletuse peal-
kirja all on selle eestikeelne nime-
tus ja kogude algupärase nimed on
ka antud.

Teos on ilmunud UNESCO Euroo-
pa kaasaegsete autorite seerias.

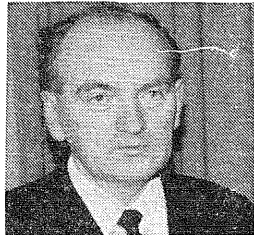
W. Muld rahvusvahelisel õpetajate kongressil

13.-22. aprillil toimus WCOTF (Ülemaailmse õpetajate keskkõhingu)
korraldusel regionaalne kongress ja seminar Euroopa õpetajate orga-
nisatsioonide esindajatele. Kongress peeti Berliini kongressihallis ja
temaks oli õpetajate täiendus-, edasiõppimise ja ümberõppimise kü-
simused.

Praegune ühiskonna kiire areng,
teaduse edusammud ja koolireformid
sunnivad õpetajaid senisest palju
suuremal määral end täiendama ja
edasi õppima. Võimalused selleks on
aga pea kõikides Euroopa maades
puudulikud või väga halvasti korral-
datud. Et leida lahendusi ja disku-
teerida erinevaid probleeme seoses
õpetajate edasiõppimisega, oli kogu-
nenud Berliini ligemale 100 osavõt-
jat 29 õpetajate organisatsioonist 14
maast.

Kongressi käigus esitati huvitavaid
ja ajakohaseid plaane, ettepanekuid
ja süsteeme. Peaprobleemina aruta-
ti olukorda kus väga piiratud arv
õpetajate edasiõppimisega, oli kogu-
võtta ja seda väga piiratud ula-
tuses ajaliselt. Lähemaks eesmärgiks
oleks, et vähemalt 10 prots. kogu
õpetajaskonnast oleks vabastatud
otsesest õppetööst, et mingil määral
sammu pidada teiste erialadega. Näi-
tena esitati, et Saksas keemiatootuses
20 prots. juhtivate teenistujate ajast
pühendatakse edasiõppimiseks.

Diskussioonides käsitleti võimalik-

William Muld

ke meetodeid edasiõppimiseks; rat-
sionaliseerimist, mis võimalikuks
osutub televisiooni, radio ja eripub-
likatsioonide kaudu. Kuid peaarhik ei
tule asetada ainult suuremate tead-
miste omandamisele, vaid ka nute
õppemeetodite ja pedagoogiliste re-
formide praktilisele rakendamisele.
Elavamaid diskussioone kutsus esile
Shveysi esindaja ettekanne, kes
sitles õpetajate ettevalmistust, kes
töötavad koolides, kus suur hulk
lapsi tuleb sissevõetavate ja minori-
teetide kodudest.

Küsimus on aktuaalne paljudes
Euroopa maades, ja sellega seoses
oli eesti esindajal võimalus infor-
meerida eesti koolides toimuvast
tööst, eesti õpetajate täienduskur-
sustel saadud kogemustest ja ema-
keele õpetamise vajadusest.

Kongress Berliinis andis osavõt-
jatele võimaluse tutvuda ka Ida- ja
Lääne Berliini probleemidega, koh-
timistel paljude saksa kolleegidega
mitmel ametlikudel vastuvõttudel,
nende seas ka vastuvõtt Berliini se-
nati poolt.

Arnold Eres KRO liikmeks

Arnold Eres

KRO (Konstnärernas Riksorga-
nisation) on oma kevadisel koosole-
kul valinud Boräsis eluvenea ees-
ti maaliku Arnold Erese
organisatsioonil liikmeks.

Eesti kunstnikest on varem KRO
liikmed Karin Luts, Leida Rives,
Maire Männik ja Enno Hallek. Vastu-
võtmise kohta teeb oma otsuse
vastav zhürii esitatud tööde põhjal.
Eriti raske on sisseastumise nendel,
kes on välismaise päritoluga.

Kohalik elu

BORAS

Oberammergau mängud
Aarne Viisimaa esineb Caroli ko-
guduse majas laupäeval, 8. mail kl.
18 oma Oberammergau Kannatus-
mängude ettekandega, mille kestvus
on üle kahe tunni. Ettekanne hõl-
mab sündmuse ajaloolist ülevaadet
ja arengut kuni tänapäevani. Kannat-
usmängude ettekanne muusikalise
csa on heliindistatud saksa radio-
studios.

Sissepääs tasuta. Boräsi koguduse
juhatus ütleb kõigile teretulemast.

GÖTEBORG

Esinduse Üldkogu peakoosolek
Esinduse Göteborgi Üldkogu aasta-
peakoosolek peetakse pühapäeval, 16.
mail algusega kell 14 Göteborgi Ees-
ti Majas, Drottninggatan 27.
Päevakorras: 1. Koosoleku avamine
ja rakendus, 2. Bürojuhataja Ahti
Pae sõnavõtt, 3. 1970.a. tegevuse ja
majanduse aruanded, 4. 1971.a. eel-
arve ja tegevuskava, 5. Valimised, 6.
Läbirääkimised.

Pärast koosolekut samas ruumis
koosviibimine kirjanduslike ettekan-
netega ja kohvilauaga.

STOCKHOLM

Eesti pensionäridele!
Kokkuleppel eesti pensionäride
ühinguga korraldatakse koosviibi-
me laupäeval, 8. mail kl. 15.00 vanas
Rörstrand lossis. Loss on ehitatud
16. sajandil ja on osalt eestlaste ka-
sutada. Asukoht on Brävallgatan 11
St. Eriksparki T-peatusel umbes 150
meetrit.

Programm on 1 ühike ülevaade
lossi ajaloo, sõnavõtt aj lauluet-
ekand. Kohvilaud on kaetud kõi-
gile tasuta.

Olete kõik südamest teretulemast!

STOCKHOLM

EK Naisseksioon
Eesti Komitee Naisseksiooni hoo-
aja viimane liikmete õhtu leiab aset
teisipäeval, 18. mail algusega kl. 17.30
Tulegatan 20, 1/5 tr. Kõik teretule-
mast!

A/S EESTI MAJA PEAKOOSOLEK

A/S Eesti Maja korraline peakoosolek toimub neljapäeval 27. mail
1971 kell 18 Eesti Majas, Wallingatan 32-34 (teater Scala ruumides),
Stockholmis.

Päevakorras: 1) Koosoleku avamine ja rakendus, 2) Hääleõiguslik-
kuse kontroll, 3) Koosoleku seaduspärase kokkukutse kontroll, 4)
Protokollil kinnitajate valimine, 5) 1970 aasta aruanded, 6) Juhatus
vastutusest vabastamine, 7) 1971 aasta tegevuskava ja eelarve, 8)
Valimised, 9) Müügiks pakutavate aksiate ostuhinna määramine,
10) Koosolekul algatatud küsimused.

Vastavalt peakoosoleku otsusele 31.10.54 aksionäridele erikutsed
ei saadeta. Peakoosolekut osavõtjate registreerimine toimub samal
päeval alates kell 16 Eesti Majas, Wallingatan 32-34 (teater Scala
ruumides). Palutakse kõiki peakoosolekut osavõtjaid seda lakkelt
tähele panna ja teostada registreerimist võimalikult aegsasti. Pea-
koosoleku algades lõpetatakse koosolekut osavõtmise registreeri-
mine. Peakoosolekut osavõtmise volitused on kehtivad, kui need
on väljakirjutatud 1967 a. või hiljem.

A/S Eesti Maja Juhatus

ÜLEMAAILMSED EESTI PÄEVAD TORONTOS 1972

Meie organiseerime Teie reisid USA-s ja Kanadas

NYMAN & SCHULTZ / NORDISK

Fack, 103 80 Stockholm 7, tel. 08/24 80 80

Senaator ping-pongi õppima

Vietnami sõja vastane senaator William Fulbright ütles ühel Washingtonis toimunud diplomaatilikul lõunal, et ta kavatseb hakata õppima ping-pongi, kuna ta tahab minna kiilla Pekingi...

Pingpongi vastu olevat teisteigi poliitikutel huvi, eriti nendel, kes kommunistlike riikidega tahavad luua sõbralikke suhteid, lisati humoristlikalt.

Surmateated

Tallinnas suri kauaaegne muusika-pedagoog ja klaveriõpetaja Susanna Taggo, sünd. Tallinnas 23. aug. 1909. Pensioneeriti a. 1965.

Tallinnas suri 6. aprillil Oiga Avarloo, n-na Einborn.

Eesti gaidlus-skautluse jüripäeva jumalateenistus Jakobi kirik us kujunes noortele hardunud usuliseks ja ühendavaks elamu-seks. Pildil abipraost Konrad Veem altari ette kogunenud noorte palvust pidamas. (EPL-foto Lepper).

Balder Jaani veste MIKS JUST POJAD

Ära istu kodus, käi väljas, suhtle inimestega, siis näed ja kuuled mõndagi, mis sind targemaks teeb. Üsna õpetlik oli mulle mu ilhavoitegaene külaskäik Peeterssoode perekonda.

Peterahva kohta ei ole mul muud ütelda, kui vaid seda, et lahked inimesed, aga üsna haruldaseks eksemplariks pean ma üht külalist, kelle ma siia kohal ristin proua Helgaks, ilma et ma selle varjunimega teda iseloomustada tahaksin. Ta iseloomustab end ise kõige paremini oma sõnavõttega, mis olid täis võitlejaskuulda vaimu ja uusi ideid. Mõned mu tuttavad ütlesid küll hiljem, et tema juures on tegemist valele teele sattunud ja degenereerunud võitlejavalumaga, aga mina seda õigeks ei pea. Nad ütlevad veel, et inimeses on kange tahtmine olla revolutsiooniline, aga ta raskab selle tuhina ära tühjajade asjade peale.

Eks teie ise otsustate.

Meie põnev arutlus sai alguse proua Helga ootamatust küsimusest:

"Miks just pojad?"

Külalised ei saanud ei maast ega ilmast aru, nad mõtlesid, et proua Helga tavatseb teravmeelitseda ja arusaama peent nalja teha, kuigi iga arukas inimene nägi, et tal on tosi taja, sest ta ilme ja toon olid sõjakad.

"Nende hulgas võib olla ainult üks kukk, teised kõik on kanad, aga pojad! Miks peab meessugu alati igal pool domineerima?"

Meie ümber on küllalt ebaõiglust, mille suhtes me oleme pimedad kunni tuleb inimene, kes meid nägijaks teeb. Proua Helga hakkas kaad meie silmilt maha kaapima.

"Miks üteldakse koerapojad? Nende hulgas on ka emaseid, aga — pojad! Kus on siis siis õigus?"

Meeskülalised ei võtnud seda asja tõsiselt. Muigasid ja üks ütles kas nääna või illustatsiooniks:

"Suldn son."

"Mida see tähendab" küsis proua Helga.

"See tähendab vene keeles sama,

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa taeval viibis Ameerikas ei juures Hermine Vilbert, venna juures Nikolai Kattai, sugulase juures Leida Sibul, ei juures Adele Johanna Aina ja ei juures Helmi Joo.

Soomes elaval isal ja õel oli külas Albert Säkki.

Rootsis külastas venda Leida Lepa-jõe ja seoses poja matusega viibis Rootsis Melitta Leontine Müllersdorf.

mis inglise keeles son of bitch. Ikka son, son, poeg".

"See on söimussõna, siin ei ole mul selle vastu midagi, et domineerib meessugu", vastas proua Helga.

Üks meeskülaline ütles:

"Kui teile pojad ei meeldi, eks ütlete siis koeratütreid, minul ei ole selle vastu midagi".

"Kutsikad", sõnas proua Helga. "See on hea sõna, erapooletu sõna, mis ei kutsu välja konflikti või kokkupõrgat. Aga kassipojad? Selle asemel peaks ka olema teine sõna, mis oleks õiglasem ja kõrvaldaks sena-valitsenud vilkaka mõiste, sest emadele kiisude kohta ei saa ju ütelda pojad. Jälle see meessugu..."

"Teeme selle sõna kohe valmis", ütles jälle üks mees, "lähemalt kostis välja naerukihin. "Kissikud".

"See kõlab nagu viiskülg", vaieldi vastu. "Parem siis juba kissikad".

Ma konstateerin endamisi, et näe kuidas üks naisterahvas on äkki tekitanud nagu pöörded, pannud inimeste vaimu loovale tööle, et otsid uut. Ja ma vaatsin proua Helga poole lugupidava pilguga.

"Kannapöörde asemel peaks ütlema tihud, sellega oleks asi kornas. Aga mida teha sõnaga linnupojad? Varespojad? Karupojad?"

Siit ja sealt tuli ettepanekuid, mida oli rõõm kuulda.

"Lapsed on hea sõna," ütles proua Helga. "Kui seda sõna ei oleks, mõteln, mis siis juhtuks. Maadam ligi või lgrek tutvustaks teile oma tütreid, üteldes: Palun, need siin on minu pojad...".

Huvitav küsimus oli üles tõstatud või tõstatatud, nagu peenemad inimesed ütlevad. Küsimus, mida tasus tõsiselt arutada.

Ma soovisin, et proua Helga oluks selle tähtsa probleemi arutluse ajal, ilma, aga ma sain temast ka väga hästi aru, see tähendab ta vihas, millest ta sõnad pärtsid. Ülekoht ei tule armastada, seda peab vihkama. Kui vihatakse, siis väljendub see muudigi sõnavõtte. Proua Helga, kordame veel, nägi ülekohtu selles, et igal pool domineerib meessugu. Ta ütles:

"Ema pool lapse ilmale, aga dokumentide märgitakse tähtsa tegelaseks. Eli Jaani tütar Kruusialik. Mihkel Jüri poeg Männimets. Miks see nii peab olema? Kas ema nimi on nii halb, nii väheväärtuslik, et seda ei sünni tunnustada panna?"

"Keegi ei tahakski seda," ütles jälle üks meeskülaline. "Kui tunnustust ei seisa, et sa oled Kaarel Anni poeg, siis oled sellega nagu süüpink sead. Kannata kogu eluagu, kui pead oma tunnustust või dokumenti ette näitama. Vaadatakse sulle otsa: tüdrukulaps!"

"See on ülekohtus!" hüüdis proua

Helga ja mina olin temaga seekord ühel arvamisel, nii palju olin juba kaasa kistud.

"Kui pannaaks kehtima kord, et tunnustusele märgitakse isa nime asemel ema nimi, siis kaob ka see häbipinki seadmine. Kõikidel ühtemoodi. Ema nimi."

Proua Helga tõstis rusikas käe lae poole. Ta oleks tõstnud taeva poole, aga mees olime toas, ega laest läbi ei saa torgata. Aga ta võitlejavalim oli ohkelt leekimas. Nii hoogsalt, et võitis pidupereheme rinnust kinni, raputas teda ja ütles:

"Sa igavene Peetripoeg! Kui sa Eestis otsustasid oma Petersoni ära muuta, miks valisid siis Peetrisoo, nagu oleks soomilgas moni hea nimi. Mis su ema nimi on?"

"Mari?"

"Miks ei võtnud sa siis oma ema auks uueks nimeks Maripoeg? Ema ei olnud sul meel, soo ja raba oli sinu arvates parem kui su ema. See teeb mulle hirmsat viha, kui sa mõtlen, et maailm on täis Klarone, Jürissone, Johansone, Andersone, aga mitte ei ole ei Klaarasone, Hil-dasone, Ellisone, Millisone, Minnasone..."

Proua Helga võitlustuhin oli paisunud nii suureks, et ta hambad olid risti suus ja ta sakutas pidupere-meest, nagu oleks see kõiges süüdi.

Kuna ohkond oli väga laetud, nii et oli karta veelgi suuremat plahvatust, siis katsus üks meeskülaline pinevust veldike alandada lauluga, mis pidi tegema natuke ruumi teissugusele meeleolule. Hakkas laulma vist seda, mis juhuslikult meelde tuli, kuid õnnetuks ei parandanud see asja, vaid teie veelgi hullemaks, valas niiteldi oli tulle.

Ta hakkas jortutama:

"Sauna taga tigi ääres mängis Juku Manniga. Püüdis vihkseid konnapoegi lõhkliõõdud panniga..."

Kaugemale ta ei saanud, laulusõnad löid valikuse lõhki ja proua Helga sai uut püüsirohtu, mis pani ta täuevusema:

"Siin see on... Konnapojad... Nende hulgas võib olla suur hulk emaseid... Aga — pojad!"

Ütles niiviisi, võitis taldrikult ühe ilusa rohelise muna ja lõi vastu lauda puruks. Ta oli purustamistujus. Midagi muud lõhkuda ei olnud, siis lõi selle katki.

● Stockholmis sai 14. aprillil 68-austaseks Johan Wallin Vormisist. Ta asutas Rootsi saabumisel mehaanikakõutuse "Hermas", millega on kasvatatud suureks elektriki ja elektroonikaala ettevõtteks.

Balti ajaloolaste konverents 5. ja 6. juunil Göttingenis

Seekordne (XXIV) balti (Baltikumist päritolevate) ajaloolaste, õigusajaloolaste jt. konverent Lääne-Saksamaal toimub 5. ja 6. juunil 1971. Nagu Rootsis asuvaile eesti teadlastele väljasaadetud kutseist selgub, algab konverents tavalises asukohas: Göttingenis, Hofauditorium, Nikolausbergerweg 15 Balti Ajaloo Komisjoni avaliku istungiga, koos tervistuste, aastaaruande ning teadaannete ja jooksvate küsimustega. Järgneb Dr. Wolfgang Lauri (Schleswig) ettekanne: "Terminite "baltisch" ja "balten" päritolu ja ajalugu", mis on referendi uurimisaruanne.

Pärast ühist lõunasööki Raekoja keldris kuulatakse ära eestlaste, Prof. dr. Els Oksaare (Hamburg) referaat: "Mitmekesluse Eestis sozio-lingvisti-lises vaates" (Mehrsprachigkeit in Estland in sozio-linguistischer Sicht) millele järgnevad läbirääkimised. Laupäevaseks lõpp-ettekandeks on Balti Ajaloomitoe esimehe prof. dr. Reinhard Wittrami ettekanne: "Balti ajaloomitute põhimõtteküsimusi" (Zu Grundestzfragen der baltischen Geschichtsschreibung), järgnevate läbirääkimistega. Öhtusöök

toimub sel päeval Göttingeni esindusliku hotell "Gebhard's".

Pühapäeva, 6. juuni ennelõuna: toimub samas Hofauditoriumis ainukesena Gert von Pistohtkors'i (Göttingeni) ettekanne balti-sakslaste "end-dahnnangust" (Selbstbeinschätzung, 1905/06, a. revolutsiooni mõjustusi). Balti Ajaloomitote päevad lõpevad seejärgi diskussiooniga.

Kuuldavasti on Rootsis elavaist eesti ajaloolastest juba mõned päeva-dest osavõttus registreerinud, mis toimub prof. dr. R. Wittrami' adreessil: Ludwig Beck-Str. 3, 34 Göttingen

Eesti Maja Klubi celarve 77 000 kr

Kolmapäeval, 28. aprillil toimus Eesti Maja Klubi peakoosolek, mille avas esimees Herman Kann. Koosoleku juhatajaks valiti Leo Urm ja protokollijaks E. Pettai.

Peakooosolek kinnitas aruanded, re- servatsiooniga revisjoni-komisjoni soovil, et inventari raamat sisse sead-taks enne 1. aug. s.a. ja võitis vastu celarve 1971. aastaks. Kulude-tulude osas oli 1970. a. majandusaruanne tä-sakaalus kr. 15.238,95, kusjuures üle-jääk kr. 4.282,11, bilanss tasakaalus kr. 19.982,49. 1971. a. celarve on koostatud kr. 77.000,- peale, millest suurem osa (kr. 50.000,-) on ette nähtud uut Klubi ruumide sisustamiseks Wallinga-nen 34-I. Liikmeks määrati endi-selt kr. 10,- ja kr. 5,- pensionäridele aastaks. Tegevuskava näeb ette tege-vusastal ümberkolimise, siisshooa-jaks uutsees ruumidesse, koos uute ruumide sisustamisega. Tabetseks luua eeldusi elineelu ja ruumide ka-sutamise majanduslikel alustel. Kavas on liikmete institutsiooni väl-jakujundamine uues olukorras.

Tegevusaruannet lõpetades avaldas juhatus erilist tänu kauaaegsele Klubi teenistajale prl. Maimu Leestile, kelle väsimatu tööga Klubi tegevus arenas selleni, et oli vaja luua uusi võimalusi suurendatud tegevuseks. Tänu mälestati lahkunud õkonoom Jank Kukke, kelle energilisel tegevusel Klubi elinealu töötas edukalt. Avaldati tänu ka Eesti Maja esin-da-ja Leo Urmile, kelle vahendusel E. Maja Klubi ja Eesti Maja koostöö on kulgenud sujuvalt.

Lõpuks tutvustas pr. Helle Truu-sööt väljapanekute abil koos teistai-lia mõõblipõlvidega uue Eesti Maja klubiruumide sisustamise ka-vandeid, mis pälvisid kooslojate huvi oma leidlikkuse, mahtsekuse ja kunstilise omapäraga.

Valimistel vanuse tõttu juhatusesst välja langenud liikmed H. Kann ja E. Pettai valiti tagasi ja uueks juhatus-liikmeks valiti V. Kaarik. Varemva-lituna on juhatuses prouad H. Aren-di, L. Anelin ja hr. Ermus. Juhatus-liikme kandidaatideks E. Tammar ja H. Kolik, rev.-kom. asemikuks pr. Vg-ting.

**EESTI
KULTUURI
KOONDIS**
POSTGIRO 57588

EEKLG Göteborgis ja Lääne-Rootsi koguduse leeritud Göteborgi koguduse majas. Leerilaste õnnistamine toimus Taevaminemise pühäl, 20. mail kell 14 Kristine kirikus. Õnnistamistalitel teenivad õpetajad Karl Kool ja Jaan Rebane. Pildil vasakult: Hilda Lillste, Juhani Laasi, Jaan Pilt, Rein Kallasmaa, kog. õpetaja Karl Kool, Anne Mensas, Annika Espenberga, Maie Katk ja Virve Teigar. (Foto: O. Kopler)

Kas Rootsi on täiesti unustanud Baltikumi?

Lugejale juba varasemast hästintundud rootsi publitsist Nils Uthorn, kes on osutanud pidevat Baltikumi praeguste olude tundmist, on hiljuti avaldanud uue silmapaistva artikli aktuaalsetest olukordadest Eestis ja mujal Baltikumis. Artikkel on leitud avaldamist vanade võitlusarvustuste ajalehes "Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning" ning selles on peatõhki pandud venemajanduslike Baltikumi, mida autor hindab väga tõsiselt. Sedasama tõstab ka toimetust artikli tutvustavas eessõnas esile, rõhutades samal ajal, et ometi on Moskva praegu rohkem tundlik väljastpoolt tulevate kriitika, ning et avaliku arvamise kujundajad läänes peaksid seda paremini ära kasutama.

Autor toob oma issejuhatavas oas eeskujuks Kopenhaagenis ilmutatavat ajalehte "Det brendende Spørgsmål", mis viitab Saksaale kaotatud Slesvigi tagasisaamise eest, ning mille värskema numbril datumi juures seisab märkus: "107 aastat pärast Slesvigi anastamist sakslaste poolt." Nii käib võitlus pidevalt aastast aastasse ja sugupõlvete sugupõlve, sest kaotatud alade rahva seljaga seisab nende enama. Autor küsib: Kus leidub ajakiri, mis oma tiitlile märgiks daatumi "31 aastat pärast Baltikumi anastamist"?

Ning autor vastab ise: "Kahjuks mitte kusagil. Sest loetakse emamaad ei leidu. Et Riia kogu üle sajandi asus Rootsi piirides ja Tallinn koguni poolitseti sajandit, ei huvita ka enam ühtki inimest. Et Rootsi 1920–40 ilal pidas väga sobralikke suhteid kolme parlamentaarse vabariigiga, näib ka olevat äärmiselt unustatud."

Pärast kahte külskääku okupeeritud aladele, pärast balti rahvaste kohta käiva kirjanduse uurimist ning pärast diskussioone nihiasti rootsi-baltlaste kui kommunistidega, usub autor mündagi teadvat küsimuses olevat ainet. Pikas artiklis toodud rohkesti üksikasjadest nähtub, et see kahtlematu ongi nii. Seepärast ei ole meile huvitav see, mida autoril on üteldud olukordade analüüsinä:

"Muigusi oleks see hea, kui kogu eesti läti ja leedu emigrantajakirjad floora, mis kahjuks on loetamatu enamikule rootsi rahvast, võiks saada asendatavale üle ühtse suurema publikatsiooni, mis jäljaks arengut Baltikumis, esitades fakte sellest meie keeles ja katsuks äratada unuvat avalikku arvamist. Kuid kui palju rootslastest loeks seda tänapäeval? Mitte keegi või vähemalt sama hästi kui mitte keegi, ütlevad rootsi baltlastel ise. Ning väga palju kõneleb selle poolt, et hinnang on õige. Hapapanused — ka kõnelevald märkimisväärsustadav sellele — toovad ehk pisut rohkem kasu. Ning seda peaks tegema mitte ainult kui punased kolooniad Läänemere kaldal saavad 10, 20 või 30 aastat vanaks, vaid pigem ka kesk argipäeva.

Rootsi ametiajakirjanike valvust sellel alal peab nimetama vietsaks. Ometi on Eesti ja Läti olnud välismaalastele ligipääsetav aastast 1965 ja Leedu aastast 1967. Ja ometi on Balti Komitee juba nelja kümnendist aastast peale töötanud väsimatult, et leviatada informatsiooni nihiasti balti pagulastest Rootsi kui olukordadest nende va-

nal kodumaal. Igaihele, kes vähegi huvi tunneb, epaks seetõttu leiduda massiliselt fakte. Kuid pärimised puuduvad. Kas vene imperialismil pole sama uudisväärtust kui amerika omal? Kas vägivallatööd ja pagulasprobleemid on olulisemad asjad siis, kui need esinevad teispool maakeras ja mitte siis, kui need ilmnevad põhja-Euroopas?

Asudes kirjeldama aktuaalseid olukordi Baltikumis, ütlevad autor: "Telegrammide kaudu idast teame nüüd mõndagi neist tohtuist muudatustest, mis staliniajast peale on tabanud balti rahvaid. Nii hästi see, mis seisab tekstis kui see, mis seal mitte ei seisa, annab võimalusi tähtsate järelduste tegemiseks. Ka kiripost on üheks allikaks. Muidugi eksisteerib karm nõukogude tseensuur, kuid see töötab üsnagi ebaühtlalt. Teatud isikud saavad nimetust, kelle kogu välismaine korrespondents igal juhul kontrollitakse. Teiste suhtes see aga ei kehti. Nende suhtes piirduv kontroll juhusproovidega, iga kolmas või neljas kirj võetakse vaatluse alla. Mõnes piirkonnas võib tseensuur teatud perioodide kaupa vahelduda saajapostsendilist kontrolli ja juhuskontrolli vahel. Kõike seda 7 nagu kõike muudki järelevalvet — dirigeeritakse KGB peakorraldast Moskvas. Kuid lekkimisejuhtumid leidub. Üksikud tseensordid laevavad läbi üsnagi kompromiteerivaid kirju välismaale: võibolla ei punuda lõksu, võibolla aga sellepärast, et nad isiklikult põlgavad süsteemi. On koguni esinenud juhtumeid, et tseensordid teatud äärmärkustega on kinnitanud kirjeldusi sovjietliku argipäevast. Vahel on see isegi kõlanud: "olukord on tegelikult veelgi hullem". Saadeti Baltikumi käsitlataks samal kombel. Trükitööd aga ei jõua peaaegu kunagi päralt, iga juhul mitte ajalehes. Tähtsitud kirj poliitiliselt täiesti sõltumatu Amnesty Internationaliga, mille ma saat-sin adressaadile Viinluses, kadus jäljetult ja pole reklamatsioonist hoolimata enam tulnud päevavalgale. Kinkepakid on peatunud omaette. On kihe tõsiasti rootsi-baltlastele, kes on tahtnud saada jalgajõudid ja riided oma sugulastele kodumaal, et nõukogude toll maksustab nend teavakõrguste sisseveotellidena.

Baltlaste võimalused väljarän-nuks on umbes niisama minimaal-sest nagu härrasrahval enesel. Inter-vjuu nende paari juudiga, kel-lest üks pärines Riistat, mida ka Rootsi raadio edasi andis, valgus-tah neid tohtuid raskusi. Passi-

maksu välismaa reisideks kõrgen-dati hiljuti 400 rublale (s.o. umbes 2000 kr).

Taotluse juures tuleb sisse maksta 40 rubla. Kui tuleb ära ütlemine, ja selleks see harilikult kujuneb, on summa kaotatud. Väga vähesed voi-vad võtta sellist ökonoomset riski. Lihttöölise kuupalk on läbilõikes pi-sut alla 100 rubla. Keskmise väärtu-suga meeste päevasõrk maksab kuus korda niipalju kui Rootsis, üks kilo võib kaheksa korda niipal-jut. Mustabõrsi äri on harilikule su-relikele muidugi karmilt keelatud, kuid riik ajab ise mustabõrsi ärisid kõige suurejoonelisemal kujul. See kehtib kõigepealt, et ajada kokku välisvaluutat. Meetodeid leidub siin mitmesuguseid. Et neld passimakske, mida äsja nimetasime, suudaks mak-sa nõukogude kodanikud ise, ei ootagi nõukogude ametivõimud. Küll aga arvatakse okupeeritute välis-maadel viibivate, majanduslikult tu-gemaval jaali seivate omaksetega. Terves reas läänierikiides leidub fir-masid, neis teenivad nõukogude fi-nantsbuvisid, vahendades sedalaadi transaktioone. Üks sellisest kuulut-tab avalikult rootsi-balti väljajännest. Viimasel ajal on see eelarvamavaba-kampaania hakanud sisse töötama autoril. Sama ajal, kui näiteks Eestis müügilolevad autode arv (muidugi nõukogude märgid, teisi ei leidu) piirduv 600-ga aastast, ja samal ajal kui privaatostja peab järjekor-ras ootama 5 aastat, pakutakse eksill-baltlastele toredat võimalust osta oma omaksetele kodumaal. Sellisest kuulutusest loeme: Moskvisteen 408 IE, toatahaind kr. 13 483-70, Vahendajaks on üks aktsiaselts Stockholmis. Ar-vatakse et aiinuks Rootsiis voolab väga vähemalt 10 milj kr aastas kui "kingitus" Sovjetile."

Kõige tõsisemaks probleemiks peab autor aga baltikumi venemist. Selle kohta ütleb ta oma artiklis järg-mist:

"Pikas perspektiivis tõsisem, mis praegu Baltikumis toimub, on väga sügavale ulatuv venemistamine. Juba tervelt märkavad seda. Soomlased, kes külastavad Tallinna ja küsi-vad eesti keeles teed, tavatsesid veel paar aastat tagasi saada vastu-tseks "nje ponimaju" igal nel-jandal või kolmandal juhtumil. Nüüd võib seda kuulda juba umbes igal teisel.

Milised on tõukejõud venemisti-ke? Üsna tühist rolli mängivad se-gaebulid, seda osutab ka avalik sta-tistika. Rohkem tähendab juba süs-temaoline funktsionäärde isandus-

Eestis on võimalik osta autot vähemalt 7-a. brutopalgaga...

23. ja 24. märtsil toimus olupeeritud Eestis järjekordne riiklik "Raha ja asjade loterii", kus loomiselt teisi 175 mitmesugust "lüksuseid" nagu autosid, televiisoreid, külmutuskappe jm. ning 109825 rubla rahalist võitadena. Seekordne loosimine toimus Põlvas ning ametlik võitude ni-mekiri avaldati mõni päev hiljem Tallinna Rahva Hääle lisana. Viima-sest selgub, et äsasjel "Raha ja asjade loterii" oli peasuuhinnaks hiljuti Moskva lähedal käiku rakendatud Fiat'i autovabriku moodne sõiduauto Ziguli, mille ametlikuks hinnaks on 5500 rubla.

Kuna Nõukogude Liidu uhiuue sõiduauto hind 5500 rubla on enesestee kolossaalne kapital, vaatlene alpool pistu lähemalt kui kuu töölisel või teenistujal tuleb töötada, et säärase kapitali üldse kokku saada, mida ta Ziguli ostmiseks vajaks. See ei tähenda aga seda, et ta sellist summat omades saaks ka auto osta, sest autot tuleb mitu aastat järjekorda võetud oodata.

Penaug samal ajal kui "keegi" okupeeritud Eestis sai loteriivõiduga 5500-rublaste Ziguli omanikuks, teatas Kommunistlik partei keskomitee peasekretär L. I. Brezhnev Moskvas partei 24. kongressil, et eeloleva vii-sastaku lõpuks tõuseb N. Liidus mi-nimaalpalga praeguselt 60-ti rublalt 70-le rublale. Seda loetakse saavu-tada 1976. aastaks. Järelikult on praegune minimaalpalga aastas 720 rubla.

Et saada 5500 rublast kapitali, s.o. niipalju raha, et "teoreetiliselt" osta Fiat'i moodne sõiduauto Ziguli, tuleb minimaalpalgaisel töötada tervelt seitsme aastat.

Puht-päriselt on see võimatu, kuna sammaegselt vajab inime-ne oma igapäevasteks kulutusteks peaaegu niipalju raha kui ta üld-se teenib. Võib-olla on võimalik paarikümne aasta kestel säästude-ga seda summat kuidagiviisi kogu-da, mis ligilähedasel võib autokulu katta.

Kuna minimaal-palgalistele on eel-poolsele moodsa ja kalli sõiduauto otm-mine võimatu, küsime kuidas saak-sid keskmise palga saajad Ziguli os-tukavatust realiseerima hakata? Vastus sellele on jahmatamapanev, sest keskmise kuupalk praeguses Eestis on 80–100 rubla kuus, teiste sõnadega peab ta üle viie aasta töö-

mine, kes ei tarvitse osata sõnagi kohaliku keelt. Valitsus veeretab siidi industrialiseerimisele, ettekäände, mida välismaised vaatlejad alati ei oska läbi näha. Ühiskonnajooni oot-misel mõjub ju täiesti meelutusena paigutada hiljaltist instrumentide vabrik välisele Võru linnakesse juur-de, milline tegelikult on talupoja-kula, pealegi arvatakse, nihiasti toor-materjal ju turk mürgemad on vene omad. Oleks olnud tulusam paiguta-da vabrik Pihkvasse. Kuid saades teada, et nihiasti töölised kui amet-nikud on venelased, ei mõju lokal-iatsiooni teiselt poolt enam sugugi nii plaanitu. Samanuguseid näiteid võib tuua ka Lätist ja Leedust.

Tugevalt ülekoormatud korteritu-ru on venelased privilegieritud. Va-nades lugunenud linnasüdamelae-matus loeb esikuts nimesilidelt pea-miselt balti nimesid, eslinnade uutes ja pisut paremais üürimajades koh-tab aiinuks vene nimesid. Kui sul keskkõli peaks tulema pähe külasta-da oma balti sõpra, kes erandlikult on satunud elama ühtlasi piir-konda, kuidas leiad sa lihtsaimal vii-sil teda üles? Balti völlaühumori teab nõu: mine öuele ja pista vene keeles sõinima: mispärast ei lase sa mind siia, sa koerapoe! Seal korteris, kus aknad jäävad pimedaks ja kus ei rea-geerita, seal elab see, keda sa otsid. Vana kulunud trikk vaba Baltiku-mi vanelaste poolt on osutamine fas-histlikele joontele sõdadevaheliste balti riikides. Sellega mõeldakse, et balti rahvad on kaotanud oma õiguse poliitiliste iseseisvusele.

Muidugi esines teatud liiki talu-podajadaktuuri kolmekümendate aastate Lätis ja Leedus, ning sotsia-alne pinge oli tugev ka Eestis. Kuid olukord ei olnud kaugeltki halvem

tama, et vajalikku summat "teoreeti-liselt" kokku saada.

Paralleelselt eelpoolsega olgu mär-gitud, et Kanadas on minimaaltasus 1.60 dollit tunnis, s.t. 64 doll. nädalas või 3.428-doll. aastas. Kuna Nõuko-gude rubla ja Ameerika või Kanada dollari kursi arvatakse ümarda-tult rubla dollari vastu, siis saab Ameerika mandri tööline minimaal-palgaisel astmes umbes pooleteise aastaga samapalju dollareid kui Nõu-kogude Liidu tööline seitsme aastaga rublasis. Seda arvestust projekteeri-takse Nõukogude Liidu uhiuue sõidu-
"Ziguli" hinnale, ei tohi arvasta-mata jätta, et samatuüblilise sõiduau-to USA-s ja Kanadas ei maksa mitte 5500 rubla või dollarit, vaid umbes 3.500 rubla või dollarit, teiste sõnoda-ga vähem kui on aastane minimaal-palk.

Tagasimmines Põlvas toimunud lo-terii võitude juurde, olgu märgitud et peale Ziguli loosti ka teisi sõiduautosid, kusjuures Nõuk. Liidus lüksusautoks peetava Moskovitshi hinnaks on võitute-tabelis märgitud 4935 rubla. "Rahvaautona" tuntud, kuid siiski väga vähestele kättesaa-davaks osutus Zaporoshehi hinnaks on 3600 rubla ja mootorratas "Java" hinnaks 730 rubla.

Teistest võitude hindades olgu märgitud, et külmutuskapp "Saraa-
tuskapp -2" maksab 150 rubla, külm-utuskapp Ok-3 aga 275 rubla ehk nelja ja poole kuu minimaalpalga. Radiola Estonia-stereo, s.t. elektrigrammofon ja raadioaparatuur kokku monteeritud kasti 400 rubla, kuna televiisor "Elektron" on hin-natud 430 rublale. Väikene Selga nimeline raadio maksab 42 rubla 50 kop.

kui paljudes teistes väikestes või keskmises suurussega Ida-Euroopa riikides. Ja mingist antisemitismist, mida viljeletakse tänapäeval N. Liidus, polnud jällegi. Juhtumil, kui ebadomokraatlik minevik oleks kül-lalaine, et keelata rahvastele nende enesemääramise õigust, oleks Euroo-pa praegused riigid väga kergeti loet-ud. Sellest seisukohast ei ole meie vähimatki põhjust tunda mure balti rahvaste pärast.

Seda rohkem piinlikuna tundub ametliku Rootsi külm suhtumine. Meie toetasime headel alustel Norra kodurinnet 1940–45, olgu öeldud, et pörandaalust teed, Me toetame sama-del motiividel vabadusliikumisi teat-ud portugali kolooniaates praegu. Mi tegime meie balti "metasvandade" heaks, kes võitlised elu eest punaste okupantidega vee 1950-nadatel aasta-let? Mitte väheemalt. Mi teeme meie nende vastupanuorganisatsioonide heaks, mis kõigi tõendite kohaselt projektis eksisteerivad tänapäeva Sovjetis ja kelledest vähemalt ühel seisab balti rahvaste vabadus pro-grammis? Niisama vähe.

Asja juurde kuulub aga, et Mosk-va just praegu on rohkem kui kü-lge enne tundelik kriitika vastu väl-jastpoolt, ja et see selletõttu järeli-kuht on muutunud pisut rohkem mõ-justatavaks. Avaliku arvamise ku-jundajad läänes mängivad selletõttu maha rea suurepäraseid võimalusi.

Neljäkümendate- ja viieküm-nendate aastate hirmuvalitsus ja massideportatsioonid kuuluvad mi-nevikku. Organiseeritud rahvamõrv võtab praegu teissuguseid vorme. Kuid Kremli Balti probleemil lõp-lik lahendus omab jatkuvalt sama sihti: kolme väikse rahvuse hävi-tamine."

SAS külaline, Jumbo Jetiga üle Atlandi

Kaubamajades on märgata, et läbilõikeameriklane on praktiline, ta ei vaja maitseid asju. Erandina võib nimetada froteed, mis on alati kaunis ja märgatav odavam kui Rootsis. Autode riigistatus on väljapaistvamad suurendades Buicki ja Cadillaci, mis on meile igapäevase autona veidi arusaamatud, kuid veelgi suuremaks müüsitatuseks on need autovärkid, mis katkistena ja roostes mõõda tänavaid liiguvad. Neid ei tunnustaks ükski autokontroll Rootsis heaks.

Omaette elamus on New York oma autosabadega näiteks reede pärastlõunal. Huvitav oli sõita taksoja paar kilomeetrit Eesti Majast hotellile, tavaliselt 25 minutit jalutuskäiku, nüüd aga üle 45 minuti autoga! Ei olnud ka võimalik kasutada tagatähtsena kiiremaks edasiasamiseks Rootsis valitseva tava kohaselt, sest ka need olid täis autoga. Liikluses tekis järsku mõte, kuidas pääseda sellist liiklust läbi näiteks tulitorje või punaseristiauto. Taksojuht näitas kasvavat pahameelt nii liikluse kui minu vastu, sest minu eksperiment tähendas talle vähemalt kahetunnist hilinemist lõunale. Mõõduks Empire State Buildingist tundus see hiiglane "tavalise" majana, kuna ta enam ei ole maailma kõrgeim ehitus. Selleks osutus US trade center New Yorgis, kuid mitte kaugem, sest Chicago ehitab veelgi kõrgema maja oma linna.

See tundus arusaamatu, aga ometi ta seda ei olnud — kui astusin koos Richard Norvelliga Kastruplennuväljal, Kopenhaageni kütje all, hiigellennukisse, Boeing 747, hüüdnimega Jumbo Jet, et SAS-i külalisena osa võtta esimesest lennust üle Atlandi New Yorki selle lennuseelsi sinna hiiglasega! Milline suuruse vahel selle ja DC-9 vahel, millega just olime sooritanud tühise lennu Arlandalt Kastrupl. Mustakunsti osavusega, põlvend kõnle all, olime sõnitud pakutud võimaliku kohviga, nüüd istusime lahealt, sest Jumbo Jetis on istmete vahed suurendatud 13 prots. võrreldes senise istesstandardiga. Lennuk võtab pardale 353 reisijat, ta on 71,5 m pikk, st. pikem kui maa, mille katsid esimesed lendurid, vennad Wrightid. Ohuhiiglane on ka palju laiem kui teised lennukid, korvuti on paigutatud 9 tooli, mis eraldatud kahe käiguga piki lennukit Jumbo Jet kaalub startides 351 tonni, sellest on umbes 190 tonni bensiini, kui paigutid on täis. Tunnis tarvitat 12 tonni bensiini. Umbes arvestades võiks kogu kaassõitjate küttelene hulga tavalline auto katta umbes 30 tiiru ümber maakera piki ekvatorit. Lennuki navigeerimist lihtsustavad 14 datamasinat. Nii teab näiteks meeskond alati, mitu minutit lennuk on kalkuleeritud sõiduplaanist ajaliselt ees või taga. Lendamine üle Aalborgi, Taanis, üle Stavangeri Norras ning siis ongi käes lennukirgus üle Atlandi — 10 000 m. Kiirus on ülelennul 1000 km tunnis. Viisteist stjuardessi ja mõned stjuardid hoolitsevad reisijate heaolu eest — esimene tenn serveritaktid kokteil, seepeale kõrgetest kitsatest kapiteeltest maitsevat lõunat eeltoitu ja magustoiduga. Serverimiskapid lihtsustavad ettekanndmist, pole vaja joosta kõõgi ja reisijate vahel taldrikutega edasi-tagasi. Iga toolis on oma lülitid, mis võimaldab kõrvalkappide abil kuulata 8 erisugust muusikaprogrammi — sealsamas on kahtunum filmietendus — siis jälle söök. Jutuaugimisel taanlastest naabriga, kes väliselt võiks olla kaksikvend minister Heath, selgub, et ta on taani suureredirektoraat kaastöölisi, veendunud kommunismi vihikaja ja valmis meid eestlast välisvõitluses igati aitama. Vahpeal olene lennaku üle Islandi, üle päikeses säravate grönima ja jäämägede, Labradori ning piki St. Lawrensi jõge. Ida pool Montreali on näha veel palju lund, kuid pool tund hiljem, keel 17.30 kohaliku aja järgi, maandudes New Yorgis. Seal juba kevadiseit soe.

USA toll, mis on eelmistest külasõidudest meelde jäänud oma peadussuse poolest, on seekord üsna pealiskaudne, kuna aga passikontroll

SAS-i Jumbo Jet, mille premjäär-lennu Kopenhaagenist New Yorki tegid kutsutud külalistena kaasa Ülemaailmse Eesti Päevade reisirakordajad Sven Tillu Hanson ja Richard Norvell.

seavastu on segaviitav. Ametnik peab mustade nimekirjade abil kindlaks tegema, et temast mööduvad isikud USA-le vastuvõtmata hulgas ei seisa.

Lõpuks ometi — kaks tundi pärast maandumist, olles sellest tunni logisunud ehamugavas bussis ja takso, olime hotellis Manhattani südames. Teatavasti on New Yorgis väga vähe ülimoodsaid hotelle. — Suurem osa on ehitatud enne teist maailma sõda, kuid sellele vaatamata on tühades standard hea. Ohusondajajahutus, TV ja vannituba on keskmises hotellis igas toas standardiks. Hinnad on vahelduvad. Kuid 15–20 dollarit öö pealt kahe voodi eest tuleb arvestada vastuvõetava standardiga hotellis.

Jalutamine piki 42. tänavat ja Broadway, mis kubiisevad teatritest ja kinodest, ja siirdusime rikkalikult illumineeritud Times Squari 34. tänavale — Eesti Majja. See on vanimaid pidepunkte eestlastele väljaspool kodumaa. Kriitiliselt vaatlejad leivad, et ta on väike ja haldkab ka vanades tundemärkide näitama. Siiski lütab ta veel oma ülesannet — olla eestlaste kogunemispäigaks New Yorgis. Söökla-baar on reede õhtuti täis rahvast, teistel päevadel on veidi vähem.

Neli aastat, mis on möödunud eelmisest külasõidust, on jätnud jälgi, mida kohe märkab. Tänavapilt on muutunud halvema poole, kuritegevus kasvab, hipide arv on suur, narkootika orje näeb nii päise päeva ajal, kuid veel enam pimedas. Teatud piirkonnad, eriti Times Squari ümbrus, pole soovitatavad jalutamiseks hiliste tundide.

New Yorki rändab iga päev mitmeid tühadeid inimesi, paljud kuuluvad kategooriasse, keda suurlinn ei sooviks üldse näha. Riikliku abiraha jagamine Rootsi eeskujul on ka siin läbi lõnnud. Iga eestlase new-yorklane saab sellist abiraha, mis kohati ületab madalalpalgalise töötasu samal ajavahemikul. Mis huvi on siis inimesel sellise süsteemi rakendamisel üldse töötada?

Hinnad tõusevad, rahaväärtus langeb, ning riigi majandus halveneb, nagu mitmeski teises riigis. Saima sode isegi tunda takso autoga sõites. Nelja aasta vältel on hindu kahekordistatud.

Lihavõtte-eelne New York kihab rahvast nagu sipelga pesa. Eriti suur on edasi-tagasi segamine lantsi ajal. Vaatamata hinnatõusudele on rohkem restorane, kus 1.50–2 dollari eest saad hästi ja rikkalikult süüa. Imestades märkame, et lõbusaid ja naerivaid inimesi tänavatel pesaegu ei kõnnigi. Näib nagu new-yorklane

kannaks kõiki maailma muresid oma õlgadel. On mõistatus, et selline suurlinn administratiivselt üldse töötab. Ning tuleb imestada inimesi, kes kandideerivad sellise suurlinna juhtivatele kohtadele.

TORONTO, EESTLASTE SUURIM KESKUS

Keskpäeval viis meid lennuk tunni aja vältel 800 km põhjapoolle asuvasse Torontosse, kus valitses veel talv, sadas veidi lund, ning õusel oli külmakraade. Hotell Lord Simcoe, mille järgmisel aastal eestlased oma valdusse saavad seoses Ülemaailmse Eesti Päevadega, on mugav ja hinnaliselt vastuvõetav. Ta mahutab ligi 1500 külalist ja asub lähedal äride ja asutuste piirkonnale Toronto lõunaosas.

Ontario järve põhjakaldale ehitatud linn on, tänu veele, saanud vaid kolm väljakasvamise suunda. "Kesklinn", ka see osa linnast, mis on vanim, asub niisil linna lõunaosas. Toronto linna plaani peab ilmselt olema teinud keegi inglase, sest paarõhk on liika veidi suunatud perekonnaelamu teel madalehitusele. See teeb mitmel miljonilise linna pindalalt tohutult suureks. Olles külastanud Torontot mõnel korral viimase aastakümne vältel on siiski huvitav märgata linna pildil muutust kõrgmaja kasuks, ning seda ka elumajade piirkonnas, kuigi seni on vaid lühike samm astutud nimetatud suunas. Asutuste vahel on märgata ka võistlusmomenti. Kui Toronto Dominion Bank ehitas endale 55-korruselise pilvelõhkuja, mille katuselt muide on suurepärase vaade üle terve linna, siis muu reises nimetatud pangaga võistlev pank kõrvalkrundile endale ehitusloa ega annud alla enne kui 57 korrust oli ehitatud otstakikkul!

Toronto linnapilt on hoopis rõõmsam New Yorgi omast, olgu küll, et ka siin on hipisid ja narkootika kasutamise pole ka võõras. Võrreldes 1967. aastaga olevat majanduslik olukord ka siin halvenenud, hinnad tõusevad ja valitseb tööpuudus, mida eestlased aga veel pole tunda saanud.

Kahtlematult on Toronto aktiivsemaid eestlast keskusi vabas maailmas. Muidugi siin elab ümmarguselt 10 000 kaasmaalast, ning sellise hulga inimestega on ka võimalik üht-teist läbi viia. Peale mitmesuguste koosolekut, millest on varem laiveveergude juttu olnud, oli mul võimalik külastada muuhulgas Jüri Punno kunstinituust Peetri kirikusse, rohkearvuliste kõrgeklassiisete kunstiteoste, mis kinnitab kunstniku suurt menu tulevikus. Samaaegselt toimus Eesti Majas koondlipkonna Kalev-Viru aastapäev, ning kohvikus viibis

arvukalt eestlast, kes olid pärastlõunat siia veetma tulnud.

Tööpäevaldel töötab selles suures majas eesti täienduskool. Tutvudes õige lühikese aja vältel koolisüsteemi ja klassidega, oli mulle tõsiselt üllatuseks õpilaste suure teadmisel nii eesti keeles kui eesti ajalool, sest tegemist oli siin algkoolialaste õpilastega. Et õppehulaliste arv on suur, on juba varem levinud ka Rootsi. Teiseks elamus eks oli omaette töötavasse Toronto Eesti Ühispanka minna ja seal raha vahetada ning juttu vesta panga esimehe A. Ekbaumiga, samuti tutvuda panga ruumidega.

Torontos on turistil palju vaadata. High Park oma istandustega, näituseväljakud ja muudki on suvised vaatamisobjektid. Mõne aasta eest valminud soome arhitekti poolt joonistatud City Hall ja seal samas asuv vana raekoda on kontrastid, mida ka talvisel aja võib nautida. Ontario valitsuse hoone, hipide tänav Yorkville ja sealsamas asuv Tartu College. Oma 20 korrusega on ta imponeeriv ehitus. Ta ei anna küll peavarju mitte üksnes eesti üliõpilastele, kuid kogu ehitusel on nagu "eesti maitse" juures. Tudengite toad on avarad, lihtsalt mööblitud. Seltsoondilid ruumid keldris, mida kasutavad ka eesti üliõpilasorganisatsioonid, on võimalik veidi väikesed, peosall selle eest imponeerivat suurt ja huvitavate valgustefektidega.

Praegu toimub Ontario järves hiiglasliku kunstliku saare ehitamine. Selle külastamine kuulub ka meie

kavva, kuna suur osa Ülemaailmse Eesti Päevade üritusi saab siin toimima. Väljaehitamine ja juba püstitatud ehituste kujund sarnaneb väga 1967. aastal toimunud maailmanäitusse kunstlikele saarestikkudele Montrealis ning ehitustele seal.

Toronto lõunalinnas on liikvel ka allmaaradtee, mis kergendab märksa jalavaeva. Eelmise aasta sündmused Montrealis, samuti kahe rahvusgrupi hõõrumised on esile tõstnud Toronto kui Kanada tulevase suurlinna, kus ka areng kulgeb täiepoolest positiivses suunas. Viibides veel enne lahkumist Montrealis, selgus seal, et vapustavad sündmused peletavad inimesed Kanada suurimast linnast ära. On raske müüa maja kasuga, kui tahad Montrealist ära koida.

DC-8, millega koju lendasime, oli jagatud kahte ossa: esimene pool lennukist oli kauba laoruumiks, teine osa kuulus reisijale. Umbes 100 kohta olid vaevalt pooleldi täidetud, kui asusime kute ja poole-tunnisele kojutulnule. Tekib küsimus: kas Jumbo Jet oma 353 kohaga on majanduslikult liinilennukina tasuv? Vaevalt.

Sven Tillu Hanson.

● Lundis abiellusid Andres Koern ja Sirje Koop, Peigmees on tuntud noorootseglane ja praegune Lundi Eesti Üliõpilaskonna esimees. Ka pruut on EDL juhatusel liige. Akadeemiliselt kuuluvad nad vastavalt Eesti Üliõpilaste Seltsi ja Filiae Patriae. Laulatus õpetaja Jaan Rebane Boseho kirikus.

Ira Löfvander & Co AB

Surbrunnsgatan 29, 113 48 Stockholm

Tel. 32 21 40

För leverans i SSSR finnes ett begränsat antal bilar av märket "Moskvitch 412 IE" (ny modell), totalpris kr. 14.036:—, samt "Zaporozhet ZAZ 966", totalpris kr. 9.251:—

OBS! Gäller endast t.o.m. den 11 juni 1971

NYTT: Händerivna stickmaskiner, totalpris kr. 436:15,

bredd 880 mm, nålantal 175 st., vikt 8 kg.

Ungari timukas Rakosi põrm maeti tähelepanuta

Sünun Ungari timuka Mathias Rakosi tuba matmisest — ainult tema lähemate omaste juuresolekul — Budapestis Farkasrétli kalmistule, esines Ungari ajakirjanduses ainult paariüksikena tühitendete rubriigis. Selles sünnis näidati, et Rakosi suri 5. veebruaril 1971 Nõukogude Liidus Gorki linnas.

Moskva sooviks oli Mathias Rakosi rehvõõrreimise Ungari võimude poolt veel tema eluajal. See pidi looma meid vaikel, ilma avalikkust hämmatama. Selleks saadeti Rakosi ühte Ungari sanatooriumi ravile. Ka selle Ungari sündmuse saladuses hoidmine. Kuid ajakirjanduse välimisest hoolimata saadi sellest siiski teada, ja et vältida rahustest puhkemist, saadeti Rakosi tagasi Nõukogude Liitu, kus juba pikemat aega ei rehvõõrreimata enam stalinistid olnud, vaid rehvõõrreimatakse stalinistlikele inimikud.

Pärast Rakosi surma sunniti Ungari "valitsus" unustama selle, et Rakosi põrm maetakse Budapesti kalmistule. Selles osas jäeti arvestamata kõik need rasked kuriteod, mis Rakosi teostas oma diktatuuri ajal. Näiteks laskis Rakosi mõrvata isegi mitusada Ungari KP juhtivat funktsionääri. Ka Kadar aresteeriti Rakosi käsil. Kommunistlikele funktsionääre lisanduvad veel kümned tuhanded mittekommunistid. Need tem- beldas Rakosi klassivaenlasteks, kel-

lede kohta ta andis likvideerimise käsu.

Kui Rakosi saadeti Nõukogude Liidus Ungarisse "ravile", siis esitasid kaaks ta ohvrit, proua Rajk ka Palfy-Osterreicher, Budapesti prokuröri nõude Rakosi kui nürvari ja kui mõrvaade kaasaaitaja vastutusele võtmist. Ka see oli üks põhjus, et Rakosi pidi minema tagasi Nõukogude Liitu. Alles siis, kui Rakosi viibis juba Gorki, teatati proua Rajkile, et ta kaebusele ei saadavat anda käiku, sest Rakosi ei viibivat Ungari territooriumil.

Shveitsi ajakirjas "Zeit Bild" (nr. 5—1971) üteldakse selle sündmuse kohta, et "nüüd selle mehe põrm, keda me võime võrrelda, ja peame võrdlema Saksa rahvusvõimastikele timukatega, puhkab nüüd Brezhnevi käsu ja Kadari kuulekuse tõttu samal Budapesti kalmistul, kus maet ka Imre Nagy ja tema saatusekaaslastes, kes hukati Kadari nõusolekul ühe salatsuse alusel."

Mathias Rakosi sündis mitte Ungaris, vaid praeguse Jugoslaavia territooriumil — Theissi ääres asuvas Adas. Ta sünnimaja kohal asuvat praegu ühe kõrgepingelini transformator tornupeatunga fassaadil. Ta tookordne amm — Ilka Fischer — ütles veel hiljuti ajakirja "Zeit Bild" korrespondendile: "Kui ma oleksin seda sündinud, milline kolets väikesest Matyast kasvab, ma oleksin ta imetamise asemel oma kätega käigutanud."

On loomulik, et Rakosi surmast ja tema matmisest Budapesti kalmistule ei kõnelda ka Rakosi sünnimaal Jugoslaavias, sest Rakosi oli see, kes koos Staliniga taunis

Tito režiimi. Lisaks vaenas Rakosi igat Ungari territooriumil elavat jugoslaavlast, kes avaldas oma poolehoidu Titole.

Nende majad ja maa konfiskeeriti ning nad küüditati piirialadele kas kuskile seismaale või osaliselt ka Siberisse. Ka hukati rohke hulk Ungari jugoslaavlast, ja ennekõike need, kes pidid kuuluma titostlikele vandesõltu, mille juhiks oli dr. Bahlant, kes poodi avalikult. Ajakirj "Zeit Bild" lisab sellele, et "nüüdsest peale Ungari mullas puhkav Rakosi tuhk meenutab jugoslaavlastele seda, et nende Tito ja tema režiimi päästsid nad ühe Nõukogude Liidu koloniaalmaas saatusest."

Jaak Pung In memoriam

Jaak Pung

Raske haiguse järele on varisenud manalasse lugupidetud, aktiivne ja viisa eesti mees Jaak Pung 71 a. vanuses. Sündinud 13. veebruaril 1900 Viljandimaal Kamari vallas Värava talu taluomaniku pojana. Oppis Põltsamaal Aleksandri koolis. Kätkestas õpinguid, astus vabatahtlikuna Vabadussõtta. Sõjategevusest võitis oma Viljandi-Pärnu koolipoiste pataljoni. Pärast vabadussõda jätkas õpinguid Põltsamaal. 1921.a. astus Tartu ülikooli. Lõpetas metsmeditsiinkursus. Töötas seeläbi Valga maavalitsuses maaparanduse inspektorina. Lahkus kodulemaalt sõjakerises 1944. asudes Lõuvaldiseks, kus teenis Briti sõjaväe valitsuse juures küttesõnaka juhatajana. Rootsi asus ühes perekonnaga aastal 1950, olles peamiselt Svenska Räläbavrikus teenistuses. Viimased aastad oli pensionil. Suri 15. aprillil. Matustalitatus toimus reedel, 30. aprillil Naacka kirikus.

Jaak Pung oli võitleja. See võitleja ja vaim oli temale külge kasvanud Vabadussõja päevilt. Ta võitles sõjara, õiguse ning eesti ühiskonna eest. Sealjuures oma olumusest oli Jaak Pung lühine ja aus inimene, leides niimoodi endale palju sõpra, kes teda hindasid kõrgelt. Tal oli võime oma ideesid ja püüdnud edasi kanda teistele, tekitada ühe enese ümber, jättes järele tagaplaanile. Nii moodusid Jaak Punga elus versta- postid 50, 60 ja 70 a. peaaegu märkamatu. Ta ei nurisenud kunagi, peasi oli, et elu arenes ja teised olid rahul. Jaak Pung surmaga on Korp! Revelia, kelle ridadele kadu- nu kuulus, kaotanud ühe oma tubli- matest poegadest.

LEONID LAID

Kohalik elu

STOCKHOLM

Ettekande-õhtu Eesti Majas

Eesti Demokraatlik Koondis korraldab reedel, 7. mail kell 13 Eesti Majas, Regeringsgatan 24, ettekande-õhtu. Professor Harald Perlit ja pr. Anna Perlit vestlevad tähelepanekust Türgis ja Lähis-Idas.

Kõik ettekande-õhtule teretulnud!

Ulbrichti kava kuidas tulevikus saaks põgenikelt välisvaluutat

Nagu teada püüab Ulbricht, Ida-Saksamaa diktatuur, iga hinna eest saavutada oma riigi ametlikku tunnustamist lääne suur- ja väikeriikide poolt. Teda toetab kõigest jõust tema ülemus ja käskija Krenn, seni küll veel asjata, kuigi — imelikult kombel — just praegused Lääne-Saksa juhtivad poliitikud, kansler Willy Brandti esotsas, Ulbrichti püü- destele kas otse või kaudselt kaasa aitavad.

Vastu seisavad peamiselt ameerik- lased ja inglased, praegu ka veel prantslased ja itaallased, näikimata vähema tähtsusega Euroopa mitte- kommunistlikest maadest, kes sammuvad suuremate vendade jäl- gides. Teiste sõnadega: Ameerika ja teised kaitsvad Lääne-Saksa huvisid paremini kui läänesakslastel ise!

Mõistagi seisab Moskva ja Ida-Ber- liini püüdnud taga esimeses jär- korras prestiiži küsimus, kuid mitte ainult see. Tähtsaks ka mängivad välisküsimused, propaganda- ja välispoliitika probleemid ja muud. Nen- de muude küsimuste juures mängib oma osa ka — peamiselt Ulbrichti juures — välisvaluuta saamise küsi- mus Lääne-Saksa arvel. Missugused plaanid seeläbi kavatsusel on, sel- lest kirjutab üksikajalendil endi- ne Ida-Saksa funktsionär Werner Barm oma hiljuti ilmunud raamatus "... und Ulbricht kassiert" (ning Ul- bricht kasutab) mis ilmus Stutt- gardi.

Autor oli Osterburg/Altmarki kreisi maavanemaks kuni 1969.a., see on kuni põgenemiseni Lääne-Saksamaale, kuulus nende juhtivate tegelaste hulka Ulbrichti ümbruses, kes töota- sid välja kavad, kuidas Lääne-Saks- sasse idast põgenenud inimesi sel- lala välja pressida, kui de jure tun- nustamine on kord läbi viidud ja Ida-Saksa saab teostada rahvusva- lalise õiguse normide alusel.

Ida-Saksa (nii-nimetatud DDR) "vabariigi" põhiseaduse artikli 11 kõlab: "Kodanike isiklik varandus ja pärimisõigus on kindlustatud". Sama seaduse artikli 16 ütleb: "Võõrandamised on lubatud ainult üldkasu- liseks otstarveteks ja kohase kahju- ta su eest. Nad võivad astuda leida ainult siis, kui teisel viisil pole võimalik saavutada taotletud üldkasulikkus sihti".

Paragrahvitud on päris mõistlikud ja kõlavad üsna hästi, nii et nende nagu terve põhiseaduse vastu üldse ei saa midagi ette tuua. Ida-Saksa konstitutsioon sarnaneb väliselt ku- rikuulale Stalini põhiseadusele ja on siiski sama vähe väärt kui vii- mase. Temast ei peeta kinni, või ainult siis, kui see on partei ka- sulik. Teistel juhtudel pole ta muud midagi kui paperiallikas propaganda teemiseks välismaal ja oma rahvale prigi silma ajamiseks.

Siiski püütakse Ulbrichti "vabariigis" rohkem — väliselt muudugi — põhiseadusest kinni pida, kui Ven- nes, sakslased pole nii kannatlikud, nii taltsad ja naiivsed kui venelased. Hitleri aeg on neile veel värskest meele ja Ulbrichti diktatuuriliku meetodid igapäevases elus paistavad teravalt silma, vaatamata kõikidele katsetele neid varjata, et pimesi us- luda režiimi seadustest kinnipida- mist.

Et saavutada seadud eesmärki — ära võtta Ida-Saksast "seadusvasta- sell" põgenenud inimeste varandust, kõigepealt talud ja kinnisvarad tuli silmas pidades põhiseaduse eeskirju, leida teid, kuidas konstitutsioonist mööda hiilida. Selleks rakendati töö- le suur hulk ametnikke, kes töötasid ja töötavad suurima saladuse katte all. Kasutati võimalusi piires mää- rusandluse teed. See võimaldas "par- lamendist" ja sellega avaliku arva- musest mööda hiilida ja garanteeris enam-vähem töö ja tema eesmärkide saadust.

Esimesteks sammudeks, mis and- sid aga palju peamurdmist, olid korraldused põgenike varanduste konfiskeerimiseks "seaduslikult" teel. Ilma üksikasjadesse laskuma- ta, võib kinni mäletada tõsiasi, et mõne aasta jooksul oli kõigisuguste harilikude ja "õidrate maksude- süsteemi" ja "tömbhindamiste" abil põgenike varad riigi käes, kui mitte igakord ametlikult, siis vähe- malt kaudselt.

Leitud mitmesuguseid põgenike kohustusi riigi vastu, mis pea iga- kord vastasid nende varanduste tegeliku väärtusele ning ülejääk — ka seda näidati muldugi, et asi ligi- sägavalt silma ei torkaks —, oli ikka üsna väike. Need mahhinatsioonid käisid enam-vähem talude kohta — mõisad ja teised suurmaapidamised likvideeriti lihtsa ülevõtmisega, mis ei äratanud tähelepanuväärset protes- ti ei sakslaste eneste, veel vähem lääneliitlaste poolt.

Linnas asuvate elumajade ja krun- tide kohta tuli talitada teistigi, kuna nende suhtes valitsesid teised seadu- sed ja nendele vaadati teistigi kui taludele ka lihtsahva poolt. Seal võ- ti appi kõige pealt maksud. Majad, millistest saadi nii-kui-ni väga väik- set üüri — kord, mis kehtis revolutsiooni päevilt peale ka N. Liidus —, koormati suurte maksudega, nii et ka kohalviibijad majoomanikud poleks neid kunagi suutnud tasuda. Kuna majad sel teel koormati suurte võl- gadega riigi kasuks, siis hakkas riik neid maja müüma, kõigepealt tema poolt ametisse seatud "usaldusmees- tele, ülevaatajatele" ja teistele niisuguste ametkandjatele.

Majade hind oli odav, need osteti heameelega kas ainult selleks, et endale muretseda korralik korter, millistest on Ida-Saksas sama suur puudus nagu N. Liidus. Vabrikud, pangad ja teised surettevõtted likvi- deeriti nagu mõisadki erikorraks, mis samuti ei kutsunud esile eriprotseste nagu suurmaapidamiste riigistamine.

Nii oldi siis talud ja majad lõpuks riigi käes. Kuid sellest on Ulbrichtile vähe. Ta tahab saada ka sularaha varanduste eest, mis ta nende omani- kelt ära võttis. Selleks töötavad praegu erieskerpid, kes peavad leidma teid, kuidas kõige kasulikumalt ja tähelepanematult see suunas toimeta- da. Üheksabinõuks on näiteks pa- tendimaksude nõudmine ettevõtetele, mis omal ajal töötasid praeguses vene toonis ja nüüd jätkavad tööd läänes, nagu näiteks Zeiss ja hulk teisi. Kõneldades, et Ida-Saksa tun- nustamise korral kavatses Ulbricht esineda nõudmistega sakslastele põ- genike vastu Ida-Saksamaalt 100 mil- jardi marja ulatuses. Seda teab ja sellest kirjutab ka autor.

Raamat on suurepärane näide idas kehtivatest rõõvimisemeetoditest.

Oskar Angelus

● Detroiti Mc Gregori nimelises raam- matukogus USA-s toimus Helme Toomaste tikandpildikunstis näitus. Ajaleht The Highland Parker pühendas näitusele rohket ja tunus- tavat tähelepanu. Helme Toomaste töötas iseseisvuse ajal Raadil Eesti Rahva Muuseumis rahvarõivaste mustri-ale alal. Tikandpildide loomi- sega alustas ta Saksa maal põgeni- kupüües ja on seda ala viljeleand edasi USA-s, kus tal on olnud näi- tusi ja esinenud TV-s.

METSAKODU
UUDISMAA

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

VABAÕHUPHIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE

Laskelaager Östertäljes

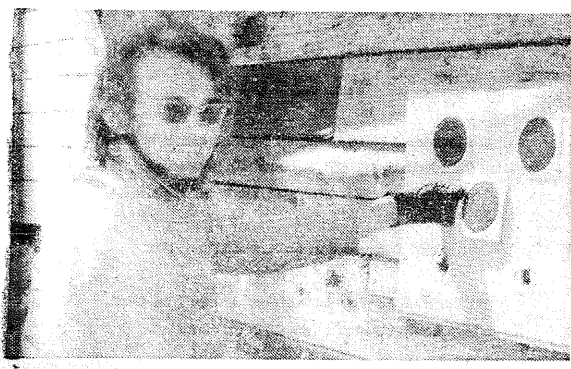
Eesti Noorte Laskespori Laagri aeg on nüüd lõplikult kindlaks määratud. See toimub laupäeval, 5. ja pühapäeval, 6. juunil Östertäljes, Södertälje Eesti Laskespori Klubi metsalaskerajal.

Noorte huvi laskespori vastu on suur ja registreerimine läib üleriigilises ulatuses täies hoos nii poiste kui ka tüdrukute osas. Kaugemal elavatel noortel on probleemiks kohaleõitmine, kuid peaks sellekski üle saama, kui hulga peale mõni heatahtlik perekonnaisa või -ema ültab abistava käe noortele ja toeb näidataval autosõidu laagrisse. Nagu varemalt juba teatatud, leitakse ka vanematele võimalus viibida kaks päeva koos noortega vabas looduses mitmesuguste huvitavate sport- laladega tegeledes. Kes soovib, võib kaasa võtta oma telgi, muudu on ka- lutamisel suured kaminatega köeta- vad telgid.

Laupäeval, 8. mail toimub laagri juhtkonna nõupidamine, kus selgub täpne laagri päevakava, milline san- detekke koos tegevustega ja muu informatsiooniga kätte nendele noor- tele, kes on endid registreerinud. Re- gistreerida saab ka praegu veel. Laagri juhtkond palub seda teha aga eegasti hiljemalt mai lõ- puks. Registreerida võib kahel aad- resil: Eesti Noortetöö, Drottningga- tan 85, 11160 Stockholm või Söder- tälje Eesti Laskespori Klubi, Ro- senlundsvägen 6 B, 15130 Södertälje.

Teretulemast, eesti noored, meie rahvusliku suurspori õppe- ja tre- ningilaagrisse!

A. P.

Ron Vaske nendib rõõmuga, et tema viiest lastest on 3 küm- met ja 2 üheksat. (Foto: A. Paas)

Stokholmi Eesti Teater esitab Noorte Päevade puhul reedel, 21. mail kell 19 Scala teatris (uus Eesti Majas, Wallingatan 21) seni suure eduga läinud Arvo Mägi "Rahu maa peal" Leni Rõmmeri lavastuses. Lavapilt Nils Moritzalt, muusika Toomas Tuulsel, kostüümid Kuningl. Ooperist. Kaastegevad: Heljo Mängel-Sundsvik, Siiri Kuldkepp, Epp Lohk-Sundström, Artur Sikk, Väinö Kõnga, Nils Moritz, Roman Väli, Ao Vaks, Valdek Jüriso. Pääsmete eelmüük Eesti Kultuuri Koondises, Regeringsgatan 24 (vanas Eesti Majas) esmaspäevast — reedeni kl. 10.00—16.00, reedel kella 10.00—18.00. Tel. 11 31 16. Püüdi Siiri Kuldkepp Netina ja Valdek Jüriso Tobiasena. (Foto R. Tippe).

Naljade automaat ja elektro-baarimees

Masinaid tungivad üha suuremal määral moodskas ellu ning nupukad konstruktorid konstrueerivad ühe masina teise järele, mis peavad kergendama laiskas ja mugavaks muutunud inimeste elu. Eriti suurt rõhku on pandud selliste masinate konstrueerimisele, mida saab rakendada inimeste teenendamiseks — karastavate jookide, siigarettide, maitsustuse jne. jagamiseks. Kuid nüüd on leidlikud inženierid siirdunud siit lähtudes veelgi kangemale ja konstrueerinud masinaid, mis räägivad humorist huvitatud inimestele anekdootide ning segavad ja jagavad baarides automaatselt igasuguselid jooke.

Anekdootide masina konstrueerijaks on Dallase firma Ussery Industries ja Test Equipment Corp.

Mõlemad firma on veendunud, et nende "naljamasinatel" on suur menu ja nad kavatsesid juba lähemate kuude jooksul käiku rakendada umbes 5000 sellist masinat. Esialgu on masin varustatud 230 anekdootidega on heililindile rääkinud ühendriikide tuntud koomik Henry Youngman. Iga anekdooti armastav inimene võib 10 cendi eest endale lasta jutustada just sellise loo, mis talle meeldib. Suurem osa neist anekdootidest on siiski võrdlemisi labased.

Näiteks kõlab üks neist järgmiselt: "Mu ämm tegi oma näonaha noorendamiseks mudaravi ning kaks päeva

nägi ta väga hea välja. Kuid siis muurenes muda näolt maha!"

Veelgi huvitavamaks leiutuseks on elektrooniline baarimees. Selle tulevik on praegu väga kiisitat, kuna ta ei suuda arvatavasti rahuldada selliseid mehi ja naisi, kes pooldavad jookide segamisel eritellendiga varustatud baarimehi. Raldest paljudel on oma salajased reetpidid.

Neid mehi ei suuda tõenäoliselt asendada moodne tehnoloogia kuigi ta kannab sellist paljutõotavat nime: just nagu Electra-Bar, mille konstrueerijaks ja valmistajaks on National Cash Register Co.

Electra-Bar'i startimiseks peab üks ametnik torkama õige võtmekombinatsiooni automaatskassa taolisesse masinasse. Masina kasutades on üksteist erinevat alkohoolse joogi sorti, milledest ta on võimaline segama 36 erimaitsest jooki. Soovijatele annab masin ka puhast viskit, vodat, või mõnda teist joogisorti.

Electra-Bar'i konstrueerijad märgivad ligemale 10.000 dollarilise masin töötab kiirelt ja täpselt kui baarimees ja võimaldab baari omanikul jälgida oma profiitide summasid. Senise süsteemi alusel töötanud baarides võis omanik hooletu ja hellekõelise baarimehe töö tulemusele nalu vähem teenida kui uut mehhaniseeritud baarides.

Electra-Bar mõõdab alkoholi hulgaid välja teadusliku täpsusega ja registreerib kõik müügisuunad automaatselt.

Vanad baarisõbrad ei ole automaatsbaarist huvitatud, kuna see ei ole võimaline valmistama ja segama liseid erijooke nagu näiteks "rohutirts", mis koosneb mitmest likööri sortidest ja koorest. Sellised joogid tulevad valmistada paratamatult käsiti-

Võib juhtuda, et turismi matkal satute jalgatama põrgu promenaadile, kus kahel pool hästi sillutatud laia kõnniteed on ravis katlad, millest soovates vedelikes keedetakse patuseid hingi. Võib juhtuda, et mõnes katlas hing upitab enda katlas hing upitab enda katla äärela ja karjub: "Elagu Kurat! Au Kuradile, käigem tema järel!"

Pöördate teid turistide juhina saatva noore pahareti poole ja pärite, kas see on üks uus piinamise viis, põrgus tarvitusele võetud. Nooruk paharet aga seletab, et see pole põrgu leiutaud ega nõutud käitumine. Sel moel demonstreerivad Sovjetide sojuusist tulnud kommunistide hinged. Põrgus püütud küll niisugune ebasünnis käitumine ära võrutada sellega, et kateldes tõestatud temperatuuri. Kuid asjata! Mida kuumemaks katlad kõieti, seda kõvemini ja innukamalt nad Kuradi kiituseks karjuma hakkavad. — Küittekulu läinud üle elarve ning katelde ülekuumendamine lõpetatud. Nii need vene kommunistide hinged põrgu kateldes karjuvad Kuradi kiituseks, kui näevad kedagi promenaadil liikumas.

Ületate, et jälle üks juba jutt, mille leht on maha trükinud.

Kuid lugegem, mida kirjutab inglise tuntud Ida ekspert Robert Conquest, praegu õppejõud Columbia ülikoolis New Yorgis, oma äsja Londonis Curtiss Brown Ltd kirjastusel ilmunud raamatust sellest, kuidas käituseks kaebelused Stalini poolt Lenini endiste kaastöölise hävitamiseks lavastatud protsessidel.

Tüübiline on Kamenevi juhtum. Ta etis pikemat aega kõiki süüdistusi, et tunnistanud end süüdi milleski. Kuid piinamised, katkestamata ülekulutamised öö ja päevad läbi ning igasugu surveavaldused tegid oma töö. Kamenev murdus ja võitis kõik süüdistused omaks, just nagu tegid seda kõik teisedki vanaad Lenini kaastöölised kõikidel lavastatud protsessidel.

Kamenev aga, pärast enda süüdi tunnustamist ja viimast sõna, tõusis uuesti püsti ja palus kohtul luba ütelda paar sõna oma lastele. Ning ta ütles: "On täiesti ükskõik, milline tuleb otsus minu kohta, ma võtan selle juba ette, kui täiesti õiglas otsuse. Ärge vaadake tagasi, samamugede edasi! Koos Nõukogude rahvaga järgnege Stalini!"

Mis poolest erineb kommunistide hingede karjumine Kuradi kiituseks põrgu katlas Kamenevi ülekutsest oma lastele järgneda ikka Stalini, samale Stalini, kes oli lastnud kaua aega keeta Kamenevi vene kommunisti põrgu katlas?

Iga õigeuskliku kommunisti meelest Stalin oli partei kehasus. Tema parteitööd oli pärast tema surmagi nii suur, et Nikita Hruštšov, tulnud võimule, ei saanud oma positsiooni teisiti kindlustada, kui pidi

Leinateateid

Baltische Briefe teateil on Lääne-Saksamaal 17. märtsil surnud Gjert Hoffman, sünd. 30. jaan. 1907 Tallinas, 24. märtsil surnud Nikolaus von Wirén, sünd. 10. veebr. 1900 Saaremaal ja 27. märtsil surnud Ursula Geiger, n-na Meyer, sünd. 1. nov. 1917 Tartus.

Pärnus suri 20. apr. Anna Pukk, sünd. 4. märtsil 1882 Karksis. Läänemaal suri Mikkil Schmuul.

si. Ning praegune masin ei ole kuidagi võimaline baarimehe eeskujul kuulama napsitaja muresid ning andma talle tõestivat nõu. Kuid selle üle ei pruugi vist kaua muretseda — küllap peatselt ilmuvad turule ka sellised masinad.

Venemaad on üles ehitanud ajaloo suurimad mõrvarid

tooma Stalini roimad "slikkuse" ette. Sel moel ta pääses Stalini varjutusest. Et Stalin oma roimad ja terrori teostas kommunistlikult parteilt saadud võimuga, et Stalini roimade tõeline allikas oli kompartei, ega Nikita seda ei tunnistanud. Leiutati ka patuõinas: isikukultus. Partei pidi jääma puhtaks.

See, vaade, et võimul olejal on õigus oma tahe maksma panna ka jõuga ning terroriga, pole veel elus midagi uut. Ka isikukultus pole Venes midagi uut. Isakene tsaar on vene inimese hinge lahutamatu osa. See ei tähenda, et isakene praegu ei kannata tsari nimetust, vaid mõnda teist nime. Peasi, et on, keda karta, armastada ja kummardada.

Helede täheksa särab Vene ajaloo tsaar Ivan IV, tuntud Ivan Hirmus aninimetusel. Ivan Hirmus oma terroriga, midagi, ei küüni Lenini või Stalini terrorini. Aga hirmus oli ta seke küllalt, et minna Vene ajalukku ühe suure valitsejana.

Ajalugu jutustab, kuidas see Ivan omale naisel valis: kaks tuhat tütarlast, toodud Moskva kogu Venemaal, rivistati üles. Nende hulgas Ivan valis ühe... Ku Novgorodis tekkinud rahustuse, lastis tsaar linna sisse piirata, istus viis nädalat väljas troonil ja vaatas pealt, kuidas tema sõlmaliit luusikümmend tühat inimest surmaku piinati. Balhasar Russovi Liivimaa kroonikast loeme piinamiste kohta Novgorodis mu hulgas: "...Pärast seda poodi mõnada tähtsamad Novgorodi linna kodanikke ja pealikuid kättpidi üles ja süüdisti nende riided seljas põlema... Peale selle seoti linna palju inimesi käsivart ja reitpidi saanide katta kinni ning kihutati nõndavisi linnas ringi ja kui saanid saanid ülikiresti kihutati äävanurkadesse, siis kisti ühe siin reie, teisel seali käsivars ühe külgel ära..."

Siin on nüüd küsimus: kes kelle juures on käinud piinamist õppimas: kas vene tsaar põrgus Kuradi juures, või Kurat Moskvas tsari juures? Venelastel on terve suur valitseja — Peeter Suur. See nimi leibida ajaloo raamatutes paljudes keeltes, kui ühe suure valitseja nimi. Sellel Peetril oli juba tema eluajal niisugune kuulsus, et ta ei säästnud ei inimelusi ega raha, kui tahtis oma tahtet läbi viia. Näiteks ta tahtis ühendada Kesk-Vene jõed kanalitega Musta merega. Kümned tuhandet sunniviisil tööle astud töötasid jõgede siivendamiseks astaid. Kui palju tuhandeid seal käivas, ei tea keegi. Kanalite süsteemist ei tulnud midagi! — Taganorgi sadama ehitamisel hävisid sõjad tuhandet töölised. Sadam hiljem lõhuti Türgiga sõlmitud rahulepingu kohaselt.

Peterburgi ja Kronstadt ehitamiseks aeti inimesi sunniti tööle igalt poolt, Siberistki. Selle töö juures hävis inimelusid lugematul arvul, nõnda, et Peterburis oli üldtuntuks üteldud: Peterburi linn on ehitatud inimluudele. Tuntud kuulus vene ajaloolane Vassili Kljuštševski ütles selle kohta: "Oleks raske leida sõdade ajaloo niisugust massmõrva, kus oleks tapetud rohkem inimesi, kui nõudsid inimelusi Peterburi ja Kronstadt ehitamine."

Paraku, suurimad terroridid Vene ajaloo — Ivan Hirmus, Peeter Suur ja Vladimir Lenini on läinud vene ajalukku suurimate valitsejate nimeks. Miks ei peaks sama juhtuma Stalini? Ta mitte ainult ei laendanud Vene territooriumi, vaid oli ka kõikides sõdades, mida ta sõdis, võidukas. Tema oli mees, kes viis Vene võimu otse Euroopa südamesse.

Tema oli mees, kes ühendriikide presidendid ja Inglise peaministri juures viis läbi kõik oma tahtmised. Pole olnud varem ühtegi vene valitsejat, kelle tahte tehti riigipead oleks sel määral alistanud, kui alustati Stalini tahte Teise maailmasõja ajal ja järel.

Miks niisugune valitseja ei peaks Vene ajaloo pälvima Stalini suure tiitli!

Maailma ajakirjandus on korduvalt avaldanud arvamist, et Stalini tagasiulek pole enam võimalik. Venemaa olevat vahepeal industrialiseerunud, rahva haridustase olevat tõusnud, intelligentsia olevat pead tõstnud jne.

Stalini siin all harilikult mõeldakse Stalini rakendatud terrori režiimi. Seejuures unustatakse, et Stalini ei avastanud ega alustanud terrori Venemaal: ta viljeles hoolikalt edasi Lenini pärandust.

Terrori võidaks teostada mitmel moel. Ivan Hirmus istus troonil ja vaatas pealt, kui inimese surmaku piinati. Peeter Suur oma käiega ravis mässumeelset streletsid pööda maha, Lenini lastis inimesed panna seinä äärde ja siis kogupauguga tappa. Stalin rakendas kuuldasuga tappimise viisi: Hruštšov Ungaris tappis inimesi tankide ja kahuritega. Brežnev ajal saadetaks inimesi kohtu otsestega hullumajja, kus ta mõitaks mürdadesse lina-desse ja tehakse temaga muud kumme imet. Sunniti kõige laager on ikka olnud ja jääb.

Olgu terrori tegemise viis milline tahte, otstarb ja eesmärk on ikka üks ja sama: teha hirmu, ajada inimestel hirmu nahka! Kui inimestel on hirm, siis nad on taltsad ja kuulekad.

Venemaa oli ka enne Leninit industrialiseerunud, mõlemad peal: nad olid suurend tööstuse keskused. Vene intelligentsia oli enne Leninit juba üle saja aasta võidelnud vabaduse eest. Töölised olid klassideadlikud ning palju rohkem võitlusvalmis, kui praegu.

Mis see kõik luges! Tuli Lenin, rakendas terrori, tegi hirmu ning nii töölised kui intelligentsia olid korraga kuulekad.

Nii pea, kui võimul olevad kommunistid märkavad, et võim on ohustatud, rakendatakse Venemaal jälle terrorit nii palju kui vaja, et rahvale jälle hirmu nahka ajada. Töölised aetakse mitingutele parteid ülistama ning partei ja riigi vaenlastele surmanuhtluse nõudma. Vene töölisi ja intelligentsiat keeldetakse ja smooritakse partei keeldude kateldes ning siis võetakse nendel omad pead otsast ja pannakse partei töökojaks tehtud pead asemele. Ning siis on pütkakovid valmis, kes enam ei mõtle oma mõtteid, vaid on osa parteist.

Au ja kiitust kisavad siis need partei peadega ja ajudega töölised ja intelligentsia parteile ja selle juhtidele enne surma siin maa peal, pärast surma põrgus — Kuradile.

A. K-N

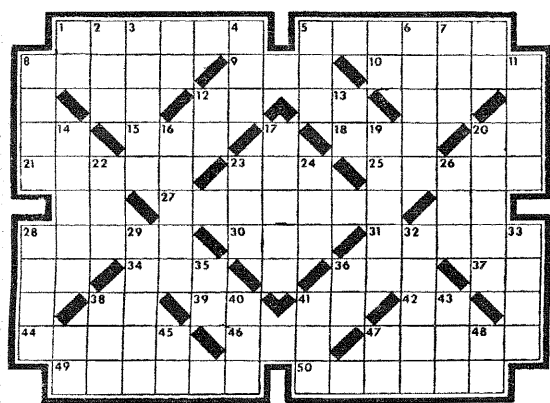
UUEENDAGE AEGSASTI

Eesti Päevalehe

tellimist, et lehe saamiseks vahet ei tuleks. Tellimist võtavad vastu kõik postkontorid Rootsis.

EESTI
KULTUURI
KOONDIS
POSTGIRO 57588

EPL ristsõna nr. 11

Paremale: 1 tanklaev (rootsi k.) 5 talvespordiristad 8 uhke ehitus 9 progress 10 lehtpuu 12 prantsuskeelne artikkel 13 Ühendatud Riigid (ingl.k. lüh.) 15 väljamüük (rootsi. lüh.) 18 hell 20 jaatus Itaalias 21 osa ehitusest 23 pinnamõõt 24 kõrged sihid 4 mõtted 27 pealinn Euroopas 28 suur rahvusvaheline transportfirma Euroopas 30 eittav küsimus 31 abielupool 34 küla Harjumaal 36 kont 37 mi-be-moli 38 kadakas (rootsi k.) 39 raadiumi 41 kaassõna 42 sina 44 järv Venemaal 46 juhtub harva 47 hulk, kogu 49 kahtluline vanker 50 kuhu "Tuhata ühtsööst".

Alla: 1 tema 2 sügav naishääl 3 end. India peaminister 4 Eesti poliitiline org. Rootsis 5 nuke osa 6 minakke tavahelst laupäeviti 7 Soome kirjanik 8 gasu 11 tüli 12 prants. k. artikkel 14 linn Eestis 16 naise nimi Piiblist 17 linn Eestis 19 küla

Elva lähedal 20 jõgi Prantsusmaal 22 jook 23 õlu Inglismaal 24 tuntud rootsi nais-ajakirjaniku Wägnieri eesnimi 26 kahjulik putukas 28 vastu (lad.k.) 29 riik Aafrikas 32 otsekohesed, avameelsed 33 võorus 35 koht Piiblist 36 noot 38 lähim sugulane 40 tuntud spordiselt Stockholmis 41 papagoi liik 43 orientaalne mehe nimi 45 number (lüh.) 47 lüh. kirjaümbrikul 48 indium.

Lahendus 10:

Paremale: 1 kannel 4 ustava 8 Ingrid 10 eosiin 11 satan 13 polo 15 sol 16 palk 17 Aits 19 Pet 20 Strobel 22 rue 23 ami 26 igas 27 ETA 29 Edam 30 trots 32 Ankara 33 saloo 34 alatus 35 vastik.

Alla: 1 kriips 2 nigela 3 emis 4 soon 6 aviaat 7 ainuke 9 das 10 eel 12 Toronto 14 otsus 16 Palme 18 ste 19 pea 21 sibama 22 Rahk- 24 idioot 25 imelik 27 era 28 A.T.s 30 truu 31 saba.

Leida ja Mart Org'i näitus Stockholmis

Leida ja Mart Org esinevad koos Marete Herrströmgiga oma väljapaistev kunstigaleris Doktor Glas, Kungsträdgården 12.

Svenska Dagbladet kunstiarvustaja Stig Johansson kirjutab näituse kohta eestlaste osas m.h. järgmist:

— Leida Orgi aplikaatsioonisid jätkatakse samasugust rõhmu- ja õnnemeelset nagu varemgi. Ta lasub oma värvirikkaid riidetükke kirjeldada

laste mängude, aastaaegade vaheldust ja liinde oivalises sulgeduritus. Kõik see on vormis, mis annab tunnistuse valgu olemasolust.

— Leida Org tavatseb sageli esineda koos oma poja Mart Orgiga, ütlevad arvustaja. Mart Org on isemeelne relist, kes on käinud kaua oma-ette. Ammu enne, kui teised alles maadlevad tõelisusega, oli ta seal ja ütles meeleldi suuri panoraamasid täita tegeliku eluga, anda nalle ruumiliste raskuste klassika meistrite eeskujul. Aga samahästi võis ta ka rahuldada ennast lihtsa, väga väikese osaga tõelisel selleks, et teha puhast, uut reaalsust.

Nüüd jätkab ta, nagu ta algaski, maalib seda, mis ta näeb möglikust kuskil Põhja-Itaalias, kus ta veedab pool aastat. Oma külast maalib ta orgusid raske, rasvase, roniva rohelisega — nagu üksainsu jõuline klorofüll meri.

Viim laadise turul, maalitud nii, et tekib kartus jalgade märjaksaamisest pärast. Seetõttu ei ole küsimus üksnes illusoorsetest efektidest. Võta näiteks selline maal ning nagu see tohutu "Interjör elektrivalguses". Oma enamus on see kompliseeritud ruumikase ehitus ja maaliliselt väga võluv.

Artikli juure, mille pealkirjaks "Unistused, tõelisus", on paigutatud pilt — Leida Org: "Katetraal".

● New Yorgi Pietrantonio galeris toimunud kaasaaja USA kunstnike näitusel esines kolme maaliga ka eestlane Haardan Pita.

● Stockholmis soome kirikus laulati Matti Kõrreasa ja Helena Carpelan. Pruut on pärit Soomest Pietarsaarest.

Tartu tudengielu Paljukiidetud ühiselamutes elatakse ka keldrikorruseil

TORONTO (VE) — Okupeeritud kodumaal on Tartu ülikoolil, samuti Tallinna polütehnikumil ja põllumajanduse akadeemial igalühel oma ajaleht. Need väljaanded ei ilmu iga päev, aasta kohta ilmub neid igal kõrgemal õppeasutusel umbes 40 numbrit. Need ajalehed on ainult leiajaleheküljelised, illustreeritud peamiselt fotodega ja mõnede joonistustega, trükitud äsna kesisel paberil.

Meil on kasutada mõned nimetatud väljaanded, Tartu ülikooli ajalehte tervelt 8 eksemplari. Kõikide "suurkoolide" ajalehtede numbriid on läinud aastast. Tartu universiteedi häälekandja pealkiri kõlab järgmiselt: "Kõigi maade proletar-lased, ühinege! Tartu Riiklik Üli-kool (mille kõrval on asetatud väike joonistus ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja aame-tiühingukomitee häälekandja". Lähim aastal ilmus see ajaleht juba 13. aastakäiku.

Ülikoolilehe 1969. a. 7. märtsi num-ber oli pühendatud naisele. "Jälle on kätte jõudnud 8. märts. Õnnit-lused, lilled, kingitused! Kaunia tra-ditsioon! Kõikjal tehakse kokkuvõt-tele naiseõiguste saavutustest. Mär-kigem ka meie naispere osatähtsus ülikooli elus.

Teatavasti on naisüliõpilaste arv üle 2500, mis on 65 prots. kogu üliõpilaste arvust.

Õppejõude ja teaduslikke töötajaid on ülikoolis 736, neist naisi 278. Kõik need on pilt ja dotsentide ja professoritega. Meesdotseente on 105 ja meesprofessoreid 30, naisdotseente aga 24 ja naisprofessoreid 3. Viima-se aja suursündmuseks oli V. Keld-ri doktori väitekirja kaitsmine. Tema on meil esimene õigusteaduse naisdoktor. Nii seisab ühes artik-lis.

Samas numbris leidub kirjeldus tutvumisviisidest Tartu ülikooli ühi-selamuses, "paljudalendud Leningra-di maale ja paljudalendud Tiigi tä-nava uude ühiselamuses".

Esimene ühiselamu kohta teada-ks, et mitme pool püüdnud seil-tilt krovvi Viienda korruse kaarsilla-

poolne sein võivat ühel heal päe-val koos pesuruumi kraanikausside-ga hoopiski ära kaduda. Igal korrus-el on olemas puhkenurgad. "Mõned neist on täiesti lagedad, isegi elekt-ripirne pole laes. Need on, nagu mõbeelgi, kiired kaduma — täna pa-ned, homme ei ole. Sel põhjusel on õppetubades laud pöranda küljes kiinni. Kui ka toolid ketti panna saaks, seisaks ehk kogu mööbel. Tu-bades häiris kõige rohkem kuiva-mapandud pesu nõidridel, toolidel, radiatoritel jne.

Poisse siin süüdistada ei saa (kir-jeldus käib poiste ühiselamu koh-ta) — kuskil peab ju riideid kuiva-ta. On küll pesuruum, aga seal käib pikemat aega remont.

Aeg-ajalt vabaneb ka ülal koi-ti, kuid sinna määrab majutuskomis-jon uued inimesed, ja tündub, et kes keldris on, see keldrisse ka jääb. Seda ruumi oleks vaja näiteks, tele-visorit jaoks, millele praegu ei ole kohta. Muidugi kahekümnekesi keld-ris elada pole meelakummine, kuid päris minnialaksmist ka lubada ei võiks. Praegu igatahes nägime ka hoolimatust ehk, peenemalt öeldes, poismehelikkust korratust. Seda on küll vist kogu majas, aga kõige to-ravamat hakkas see siima just siin.

Oleme jälle esimesel korrusel. Pa-rastasi heliseb telefon ja korrapäi-va peab tähtsaval lippama ühes ke-dagi kutsumata. Aga varsti heliseb jälle... Karistuskohana tundub kor-rapäi-va tool meelidava avaras fua-jees. Tore oleks, kui saaks panna igale korrusele sisetelefon.

Ühiselamu sõõla on avatud pea-gu päeva läbi. See on muidugi tore.

Pahameet teeb aga toidu kva-liteet ja väikesed portsjonid. Tu-dengite toidulaud ei tohiks selle eest hoolitsejaid üksiküldeks jät-ta."

Põllumajanduse akadeemia aja-leht kannab samanimelist pealkir-ja see on samuti parteikomitee rek-toraadi ELKNU komitee ja ameti-ühingu komitee häälekandja nagu ka ajaleht "Tallinna Polütehnik".

RAAMATURIIUL

ILMUS AABS nr 5

Teise ilmunisajasta esimene num-ber AABS'ist (Association for the Advancement of Baltic Studies) saab- bus neil päevil ka Rootsis asuvalle tellijale. Sisust võiks kõigepealt märkida prof. (Ithaca College) And-rievs Ezeragilise huvitatav ja ula-tuslikku artiklit "Rahvuste küsimu-sest bolševistlikus ideoloogias" (The Nationality Question in Bolshevik Ideology). Edasi leidub ülevaade balti-alalistest institutsioonide ja kur-suste kohta erimaade ülikoolide juu-res, millede hulgas mainimist leia-vad ka balti keelte ja folkloori kur-sused Stockholm ülikooli juures, samuti, et äsjaformeeritud Balti

Instituudile olevat rootsi valitsuse poolt antud toetust 12.000 kr. inter-natsionaalse sümposiumi korralda-miseks Baltimaade kultuuri ja sot-siaalteaduste osas.

Uurimiste seisust ja arengust balti-teemad antakse lühike ülevaade teaduslase ja isikute kaupa, kus-juures kõiki vastavaid teadusi ku-lustatakse üles saatma bibliograafilisi andmeid nende ilmunud ja teoksi-lolevate uurimistööde kohta. Reten-sioonidest võiks esile tõsta prof. W. Kirchneri arvustust A. Berksie raama-tu üle Kuramaa hertsogkonna ajaloo- 1561—1795. Bibliograafiliste märgete osas leivad mainimist ka 14 eesti autori uurimused, resp. publi-katsioonid, neist tervelt 11 ilmu-nud okupeeritud Eestis. Paguluses ilmunust võiks märkida E. Kangro, Universitas Tartuensinis ning Ev. Uus-talu Eesti Vabariiki. Tõhustat luge-mist ning tihedat informatsiooni jät-kub 44 leheküljele.

Ilmar Raamot ja A. Suurkivi Rootsi 12 mail

Vaba Eesti Komitee liige Ilmar Raamot ja ACE Nests delegaatsio-ni liige Aart Suurkivi New Yorgist saabusvad Rootsi üle Londoni 12. mail. Nad jäuvad Euroo-pas kuus ajaks. Oma külastuse esimese ja viimase nädala viibivad nad Rootsis, vahepealsed kaks na-dalat teevad ringsõidu Euroopas.

Eesti Rahvusnõukodu ja Rootsi Eestlaste Esindus korraldavad kol-mapäeval, 12. mail kell 19 Eesti Ma-jas avaliku informatsioonikoosoleku, kus Ilmar Raamot esineb. Ülevaate-ga: USA aktuaalseid sise- ja välis-probleeme. Ettekandele järgnevad läbirääkimised ja kohvilaud.

Teisipäeval, 1. juunil toimub Ees-ti Majas Eesti Demokraatliku Üni-oni aastakoosolek algusega kell 18. Sellele järgneb kell 19 ERN ja EDU poolt korraldatud lõuna külastele, millest peale Ilmar Raamot ja A. bert Suurkivi osa võtab ka prof. Karl Aun, kes saabus Rootsi Viinist. 3. juunil toimub Põllumajandusliku et-tekindusekoosolek Balti Komitee ruu-mides, Arsenalsgatan 1, algusega kl. 18, kus USA põllumajandusest refe-reerib Aart Suurkivi, kes isikliku farmiomaniikuna New Yorgi lähed-u-ses omab sel alal häid kogemusi. Il-mar Raamot, Aart Suurkivi ja prof. Karl Aun võtavad osa ka Balti Instituudi sümposiumist 4.-6. juu-nini Hässelby lossis.

● El Sallivani televisioonisaates korraldi programmi UNO liikme-riikide esinejate kaastegavusel, kus Rootsi esindas Ida-ansambel.

E. Teadusliku Seltsi aasta-peakoosolekult

Kolmapäeval, 28. aprillil toimus Eesti Komitee ruumides Drottning-gatan 35 järjekorraline Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis aastapeakoos-olek. Kõigepealt kuulati ära ettekanne pangadirektor Rudolf Jalaksast teemal "Rootsi konkultuuripoliitika probleemid", millele järgnesid elava läbirääkimised majanduspoliitika üle, millel näivad olevat üha halvenevad ja saatustikud tagajärjed.

Aruanded kiideti üksmeelsest hääks. Tõukava osas tuli kõne alla Eesti Entsüklopeedia väljaandmise kiiristamis paguluses, kuna olup. Ees-tis ilmutv entsüklopeedia on tendent-si, väänamiste ja ebasaladuslike and-mete poolset ei ole objektiivne-teadus-likult kasutatav. Nõukogude teadus-ke käsitlusviis on vastuvõetum isegi teadustöös "asjatade" osas. Avaldati mõtteid, et H. Meister ja 1950-nade aastate alguses ilmunud kaks esime-entülopediavälitust on oma igane-nud, "Looduse" entsüklopeedia rajanevate märksõnadega täiesti vastuvõetumad ning tõelisel rahul-davaks teinetsotseks tuleks asjaga otsast peale alata. Vajalikkude re-surside ja kaastöövõimevõrgu puudu-mise tõttu otsustati see ettevõtte jät-ta edaspidiseks.

Endise Seltsi juhatus eesotsas prof. Ev. Blumfeldiga valiti tagasi, täi-endades seda veel ühe ametiaja liik-mega, kelleks valiti prof. H. Perltz. Jätkuva Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis aastaraamatu nr. 6 väljaand-miseks otsustati trükkikuluade avansi-na reserveerida kr. 2.000. Eritine akt-ivsus arite liikmete värbamiseks lei-

ti olevat tarvilik, kuna suhteliselt suure surevuse tõttu (möödunud aastal suri 9 tegevliiget) ähvardab Selts si kängumine. Nagu selgus, võivad liikmekas astuda eesti teadlased ke väljaspoolt Rootsi. Seni on üksikuid liikmeid Soomes, Lääne-Saksamaal ning isegi USA-s. Teadusliku Seltsi liikmemaksuks on 20 kr aastas.

**METSAKODU
UUDISMAA**
POSTIARVE 694771 FALKÖPING
VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKE NOORTELE

Liberaalid ja radikaalid

Eesti Liberaal-Demokraatliku Koondise (ELDK) peasekretär A. Teras võitis osa 1.-2. mail Luxem-burgis toimunud Liberaalse Internatsionaali ekskultivikomitee koos-olekut. A. Teras valiti käesoleval aastal Liberaalse Internatsionaali ekskultivikomiteesse Liberaalide Eks-likvitee (CLE) esindajana.

1. Kokkutuleku üheks peamiseks põhikorrapunktiiks oli Liberaal-se "M" maailmu vahetordade selgit-tamine. Maailma Liberaalse Noorte-liidu (WFLRY), mis vahepealsel aastal on üha rohkem radikalisee-run. Mitmes Euroopa maades, eriti Poolas, on vabekorrad üha rohk-em arvnenud liberaalse partei-de ja nende noortekoondade vahel. Lib-see Noorteliidu (WFLRY) eelmise kongressi võeti vastu ka re-solutsioon, mis toetab ELDK noor-tesse pooli eemaldamist maailmaor-gaanis. ELDK on nüüd mo-biliseeritud kõik oma rahvusvaheli-gu kontaktid, et seda otsust muu-ta. Selleks näib olevat ka häid väljavõtteid.

Baltikum pole...

Algus lk. 1

se väljakuulutamise 53. aastapäeva puhul saadetud kiri, milles ta kinnitab, et USA valitsus keeldub jätkuvalt tunnustamast Eesti vägivaldset vallutamist ja teatab samal ajal, et Ühendriigid toetavad Eesti iseseisvuse taotlustegevust.

Asko Vuorjoki meenutab Inglise välisminister lord Home'i sõnu aastast 1960: "On raske leida võrdlust sellele kohutavale teole, et N. Liit esineb asumaade iseseisvuse eestvõitlejana. Aastast 1939 on ta ise liitnud enda külge kuus maad, kus asub 22 milj. inimest."

— Inglismaa tunnustab üha de jure Baltimaad ja aastast 1946 de facto nende okupeerimist. Wilsoni valitsus tekitas a. 1967 suuri pettumisi, konfiskeerides Inglise Pangas säilitatud Baltimaade kulla.

President de Gaulle, osutas viimastel aastatel suurt tähelepanu Balti küsimusele. Tema nägi ette, et Baltimaad vabanevad kommunistliku režiimi alt ühes teiste Ida-Euroopa maadega. President Pompidou on jätkanud oma eelkäija poliitikat.

— Ka Rootsi peaminister Tage Erlander väljendas riigipäeval a. 1968, et "Rootsi valitsuse arvates on balti rahvastel õigus iseseisvusele", meenutab Asko Vuorjoki.

— Nõnda on Balti küsimus endiselt kaasa rahvusvahelises poliitikas, ja nii võib ütelda ka, et Balti küsimus ei ole tänapäeval mitte ainult N. Liidu sisemine asi, konstateerib Vuorjoki, vaid on kõikjal maailmas tähelepanu äratav tõsine rahvusvaheline küsimus, katsekivi, millega maailm osutab, millist tähtsust ta annab rahvuslikule enesemääramisõigusele.

— Viimastel aastatel on rohkesti kõneldud Balti küsimuse esiletõusmisest Ühendatud Rahvaste Organisatsioonis ja asja uuritakse ja valmistatakse ette jätkuvalt. Mulde, Ühendriikide kongressis tunatakse küsimuse vastu mainimisväärselt huvi.

— Euroopa julgeolekukonverents võtab käsiteldavaks Baltiiriiki puutuvat küsimust ja leiab vahendeid selleks, et N. Liit lõpetaks Eesti sõjalise okupeerimise ja viiks ühtlasi välja oma relvastatud maa- ja õhujõud Eesti Vabariigi maa-aladelt, mille piirid on määratud varasema lepingutega.

Asko Vuorjoki puudutab ka vanemate sissetoomist Baltimaadesse. — Venelaste tüpset arvu pole teada, ütlevad te, kuid arvatakse, et eestlasi on ainult 60 protsenti Eestis. Aasta algul 1970 oli Eestis rahvaarv 1.337.500. On üksi, et Eestisse asub aastas umbes 8000 venelast. Pikemas perspektiivis ohustab eestlaste vähemusse jäämine omal maal.

Eesti, Läti ja Leedu rahvad soovivad Balti küsimuse poliitiliselt rahuliku lahendamist ja rahvusliku enesemääramisõiguse austamist ka nende suhtes. Baltimaad ootavad maailma üldsele seksuoka äratamist, Balti küsimus on ikka veel otsustamata.

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Ühisabi aastakoosolek

Sihtasutus ühisabi esinduskogu korraline aastakoosolek peetakse esmaspäeval, 24. mail algusega kl. 18 ühisabi ruumides, Kvarngatan 3 B järgmise päevakortaga: 1. Koosoleku avamine ja rakendus. 2. Hääletuslikkuse kontroll ja koosoleku seaduspärasuse kindlaksmääramine. 3. Koosoleku protokoll kinnitajate valimine. 4. 1970 tegevuse ja rahaline aruanne. 5. Keskjuhatus vastutusest vabastamine. 6. 1971 tegevuskava, eelarve ja liikmemaksu kindlaks määramine. 7. Valimised põhikirja järele. 8. Läbirääkimised.

Põhikirja par. 8 alusel kehtib käesolev teadanne koosoleku kutsena. Eritisi kirjalikke kutsed ei saadeta.

Ühisabi keskjuhatus palub kõiki liikmeid, kes seni veel pole tasunud eelmise aasta liikmemaksu 5,-, seda teha nüüd, makstes selle ühisabi postgiroarvele nr. 55 09 35 Eesti Kassa Samhjalpen, Kvarngatan 3 B, 116 47 Stockholm. Ka võib liikmemaksu tasuda ühisabi büroos iga päev kl. 10-18. Väljaarvatud laupäev. Tel. 423553.

STOCKHOLM

EAS-i koosviibimine sügisel

Eesti Arstide Seltsi kavatsedud koosviibimine 14. mail s.a. on sobiva aja puudumise tõttu edasi lükatud sügisel.

UPSALA

Andres Küng kõneleb Eesti Kodus

Eesti Päevalehe lugejale ei ole ära ette enam vja tutvustada Andres Küngi, Rootsi radio Obs-saadete tuntud eesti toimetajat Malmöst, sest paegu igas ajalehes numbris leidub viimasel ajal üht kui teist temast, olgu siis mõni referaat, poleemik, intervjuu või mõni artikkel, mille ainek on meie kodumaaga seotud küsimusi. Alles hiljuti ilmus tema sulest järjekordne väga põhjalik töö "Estland — en studie i imperialism" milles ta ulatuslikult vaatab meie kodumaad, eriti aga kui Nõuk. Vene imperialismi ohvrit.

U.E. Demokraatliku Klubi algatusel ja U.E. Seltsi, U.E. Klubi ning U.E. Üliõpilaskonna lahkelt solidaarsel kaastegevusel toimub nüüd pühapäev, 9. mail kell 18.00 Eesti Kodu koosolek, kus toimetaja Andres Küng esineb kõnega oma eelpool nimetatud laialdast huvi äratanud raamatust, puudutades aga ka teisi aktuaalseid probleeme ja ülesandeid meie rahvusliku võitluse aladelt. Ettekandedle järgneb mõttevahetus arutlus, kus autor meeleldi ootab kriitikat. Ohtu avataks pakuvad meie tublid perenaalsed kombekohaselt head kohvi.

Niisil: kuna kõnelejak on meie andekas ja populaarsust saavutanud noorema põlvkonna publitsist ja ta kõne teema ülimalt aktuaalne, siis arvestavad korraldajad rohkemvõimalis kuulajakonnaga. Tere tulemast, luupäetud kaasmaalased!

BORAS: Bändi saalis, Stjärnsköldsg. 5, jumalat. 9/5 kl. 11, Valter Jäger Kanadast.

ESKILSTUNA: Elimi kirikus jumalat. 9/5 kl. 15, O. Targama.

GÖTEBORG: Smyrna Nelipühikog, Parkatan 1, juul. Valter Jäger Vancouverist Kanadast kõneleb 8/5 kl. 18 ja 9/5 kl. 15, soolo, duett- ja koorilaule. Pühapäevakool tavajal ajal. "Osaduspäevad" 29/5-31/5.

HELSINGBORG: Slottshagenskan, Långvinkelsg. 26, jumalat. 9/5 kl. 14, Elsa Roos.

NORRKÖPING: Tabernakel, Kungsg. 26, jumalat. 9/5 kl. 13. L. Biles jt. Eesti Osakond, Bräddg. 54, palvet. 8/5 kl. 17.

UPSALA: Nelipühi kirikus. 8. Persgatan 9 jumalat. 15/5 kl. 17, Allan Laur, lauluettekanded.

Muhu seelik

müüa. Tel. 716 45 35 peale kl. 18-ne.

Armas ema ja vanaema

Maria Aasa

* 29. 6. 1889 Jõelähtmes

† 1. 5. 1971 Borås

Sügavas leinas

LAPSED
LAPSELAPSED

Meie kallist öde ja tädi

Maria Aasa't

mälestavad leinas

ELIISA
VELDA abikaasaga
MIRALDA perega

Puhka rahus!

Armast venna ja onunaist

Maria Aasa't

mälestavad leinas

ALBERT OIES
abikaasaga
VILMA PEREKONNAGA
ELLA PEREKONNAGA
RISTITUTAR ARMILDA
lastega
ALFRED ja RALF

Muld mälestusi ei mata!

Armast sugulast

Maria Aasa't

mälestavad kurbuses

ELFRUDE
VAIKE perekonnaga
ELMA perekonnaga
SALME perekonnaga
MAIE GUNNO

Endist lauluenda, Toronto
Eesti Meeskoori liiget

Heinrich Nau'd

mälestab

STOCKHOLMI EESTI
MEESKOOR

Armast lauluenda

Heinrich Nau'd

mälestab

TALLINNA MEESTELAULU
SELTSI ROOTSI KOONDIS

Armas ema

Anette Lillemägi

* 20. 12. 1898 Kuusalus

† 3. 5. 1971 New Jersey's

Leinavad kurbuses

BENITA ja ENDEL
perekonnaga

Raske haiguse läbi lahkus
igavessele unele meie kallisa
ja vanaisa

Joosep Mäe

* 15. 7. 1890 Sõrul, Hiiumaal

† 3. 5. 1971 Huddinges

Leinavad

LAPSED
perekondadega

Matusetalitus toimub neljapäeval, 13. mail kl. 12.30 St. Botvids kalmistul.

Puhka rahus!

Unustamata armast, head, hella
enakest ja vanemakest

**Amanda
Emmeline
Kullam't**

n-na Stafenau

* 21. 10. 1889 Tartus
† 24. 4. 1971 Stockholmis

mälestavad kustumata leinas

TUTAR HELVI
perekonnaga
POEG ILMAR
perekonnaga
SUGULASED

Ema süda, armu süda,
Puhitaim, kalleim ilma peal,
Ikka tahan kiita teda,
Kuni kõlab minu hää.

Matusetalitus toimub esmaspäeval, 10. mail kell 11 Hopets kabelis Metsakalmistul.

Armast

Anna Võidumaa'd

mälestavad kurbuses

EVA ja J. ANTO
MATILDE ja E. ITER
MINNA ja A. UISK
HELJU ja J. UMB
ROSALIE ja J. UPRAUS
ARNOLD ANTO
JOHANNES HEINAMAA
VOLDEMAR LILLA
AUGUST PETERSOO
HARALD POLD
MIHKEL TOHVER

Usulised raadiosaated igal pühapäeval, 9. mail kl. 18.30-18.45 Nihililainel 31 m. Trans World Radio.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Leeripüha jumalat. 9/5 kl. 15 Jakobis, kog. õp. solist Koidu Ventser, oreil Harri Kiisk, armulaud. Pühisalmid tel. 08/213277.

GAVLIE: Toomase kirikus emadepäeva jumalat. 9/5 kl. 15, õp. V. Takel, laste ettekanded. Kirikukohvi. Pärast jumalat, kog. juhatuses era-korraline koosolek, mille päevakorras on EELK peapiiskopi kandidaadid valimine.

GÖTEBORG: Gbg ja Lääne-Rootsi kog. emadepäeva jumalat, Kristiines 9/5 kl. 14, õp. K. Kool, oreil PG Strömberg, lauluühed.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai peakirik, liturgia 9/5 kl. 11, Samaria naise pühapäev. Teenib ülemp. A. Nael.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Ansgarii, Kungsholmsg. 23, jumalat. 9/5 kl. 16, kohalikud vennad, Issanda surma mälest.

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brävallag. 11, 8/5 kl. 15 koosviibimine eesti pensionäridele, 9/5 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 jumalat. A. Söderlund, koor, Kristuse surma mälestamine. 13/5 kl. 19 kooriharjutus.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37, 9/5 kl. 15 jumalat, O. Loogna ja Saraoja.

ALINGSÅS: KFUM aula, Östra Kyrkogatan 8 B, jumalat. 9/5 kl. 11 öed Niiholm ja Vilissaar.

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

9.30 Kommentaar õnksas.
Suomenkieliset ohjelmat.
Finskiprägiga program:
10.00 Kenen Helsinki?
Sähköpaimen. Tiedotuksia, kritiik-
kiä, kommentteja ajankohtaisista
kulttuuri-poliittisista tapahtumista.
Vem äger Helsingfors? Aktuelle
kulturpolitiska händelser. Textat på
svenska.
10.25-11.00 Kolhoosi Itä-Siperiassa
(I).
Hyvästä työstä saa paremman pal-
kan, samasta työstä saman. Kolhoosi
ei ole pakotytölaitos, vaan ihmiset
muuttelevat vapaasti.
Kolchos i östra Sibirien (I). I tre
program berättar om livet på kol-
chosten Put Lenina nära Bajkalsjön
i Sibirien.

12.00-ca 14.30 Tennis. Davis Cup i
Båstad mellan Sverige-Frankrike.
E. Grive.
16.39 Kom så sticker vi! Dockan i
källaren.
16.45 Tittskåpet. Pekka visar film.
17.19 Under världens tak - ett pro-
gram av Joy Tipton om staten Nepal.
17.40 Vecko-nytt för hörselskadade.
17.55 Helgmaskeringning från Eksjö
kyrka.
18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Kommentaren.
18.30 Vår-vecklanda. Färg.
19.00 Fågel på stranden. Nils Lin-
nman presenterar ett BBC-program.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 hurRah - vetenskaplig expedi-
tion med internationellt manskap
ombord: Elsa Lystad, Turid Balke,
Eva von Hanno, Mona Levin och
Vibeke Lökkeberg. Norges bidrag
till Montreux 1971. Färg.
20.40 På parkett - Lasse Holmqvist
presenterar en känd profil och den
efterlystade från Schweiz. Färg.
21.40 Det är festival i Montreux. Li-
neskonsertister.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05 Paul Temple - engelsk deckare
22.25-23.00 TV-2 veckan. Färg.
Francis Matthews, Ros Drinkwater

TELEVISION 2

14.39 Engelska cupfinalen i fotboll
16.53 "Helvetet är att bli missför-
stådd". Samtal med Olof Lagercrantz.
17.35 Familjen Ashton. Del 25. Att ge
och ta. Färg.
18.30 4-1 i halvtid. Polsk fotbollsse-
rie. 3. Penningbrist.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Närbild - porträtt av en roare,
skissat av Gary Engman och Käge
Gimlett. I köll: Monica Zetterlund.
20.23 Simba, mitt lejon - film av
Sivard Berggren. Färg.
20.35 TV-nytt.
20.45 Det står i tidningen i dag. Om
hänt och ohänt i Pitebygen.
21.10-22.50 Dr Mahuses tusen ögon -
tyisk långfilm från 1960. Regi: Fritz
Lang.
Dawn Adams, Peter van Eyck,
Wolfgang Preiss, Gert Fröhe m.fl.

TV Söndag

T.
9.00-1.30 Det handlar om dig. 20.
Denna gyllene boja. Har vi råd att
skäsa?
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskiprägiga program:
10.00 Eutisviikko.
Ny veckan (Enbart på finska)
ca 10.20 Kultainen kurjuus. Suoma-
laisen viihteen pääsuikari Irwin
Goodman lähi-ja kokokuvassa.
Ett gyllene elände. Den finska un-
derhållningens antihjälte Irwin
Goodman i närbild. Textat på sven-
ska.
11.00-12.15 Gudstjänst från Filadelfi-
afkyrkan i Stockholm, past. W.
Säwe.
Sång av Göran Stenlund, IBRA-kö-
ren och Filadelfiakören. Avslut-

ningsord: S. Edestav. Mötesled. E.
Svanell.
13.00-ca 18.00 Tennis. Davis Cup i
Båstad mellan Sverige-Frankrike.
E. Grive.
18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Fabernas värld. Drulle får
hicka. Färg.
18.10 Det självspelande pianot - ös-
terrikisk TV-film.
Hugo Haas och Kurt Sobotka.
18.45 Lånsumpen - frågelek med
Lars Orup och lånslag. Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Good old days. Färg.
20.45 Amala, Kamala. Punkter för te-
levision av Lars Norén. Pjäas som
utspelas i 30-talets Indien och hand-
lar om två vargflickor, Amala och
Kamala. Regi: Bengt Lagerkvist.
Katarina Strandmark, Despina To-
mazani, Sigge Furst, Irma Christen-
son, Mimmo Wähländer, Maud
Hansson, Willy Peters, Nils Eklund,
Froj Lindqvist m.fl. Färg.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05-22.35 Sportspeglar.

TELEVISION 2

18.30 Egon och hemligheten - dansk
serie. 4. Mysteriska saker och ting.
Gott för smått. Frank Hollingworth.
Färg.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Sportnytt.
19.30 Då går vi till Maxim.
20.00 Liten svensk konsthistoria. Do-
cent Allan Ellenius och Hans Fur-
uhagen. Färg.
20.50 Titta på tvåan. Färg.
20.55 TV-nytt.
21.00 En sång blir till. Ett givet tema
- två kompositörer. Göte Strandsjö
och Olle Widenstrand satts på prov.
21.45-22.05 Målet gällde: Riisem och
Kaitum.

TV Måndag

Skol-TV:
8.30-8.55 Naturkunskap åk 2. 3. Vi
undersöker miljön.
9.00 Matematik åk 1. 5. Mätningar 2.
9.20-9.40 Tekniken erövrar världen.
En framtidsvision från Japan.
Kanske Sverige i morgon. Färg.
9.45-10.05 Film och TV. 2. Tvekamp.
10.10-10.30 Syd- och Östasien. 2. Ja-
pan i dag. Färg.
10.35-11.00 Kemi för er i 8an. 13.
Stora molekylar - plaster.
12.00-12.20 i Latinamerika. 3. Ioppet
dör sist.
12.35-13.00 Delta. 12. Den nya kurs-
planen.
13.10-13.30 Socialkunskap. 8. Innan-
för murarna.
13.35-13.50 Psykologi. 1. Skeendepre-
ception.
14.00-14.25 Opinion och massmedia.
2. Vad roligt är.
Vuxenutbildningen:
14.30-14.45 Start - program för cir-
kelledare inför höstens nybörjars-
kurs i engelska för vuxna.
För småbarn:
16.30 Titta med. Färg.
18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 The Pling & Plong Show med
Robert Karl-Oskar Broberg. Färg.
Textat för hörselskadade.
18.30 Teknisk magasin - E. Berg-
sten. Färg.
19.00 Lilla referensen.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Arsene Lupin, gentlemannatjuv.
Del 4. Kristallproppen. Färg.
20.35 Stopp! Ett program från trafik-
gruppen. Färg.
21.00 Och grannarna säger ingen-
ting... Författaren Sven Lindqvist
intervjuas av Nordal Åkerman.
21.25 Teresa Berganza - den spanska
mezzosopranen i en inspelning från
Operans solistföreläsning. Presentatör
Eddy Ladharg. Färg.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05-22.45 "Dom där" - film om
dom där som bör skingras i grupper
om två och två.

TELEVISION 2

18.30 Den förtrollade korgen - Ardy

Strüwer och Lasse Åberg. Färg.
Origami - den japanska konsten
att vika papper till olika figurer.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Monty Pythons flygande cirkus
- engelsk underhållning. Färg.
20.00 Västerlandets civilisation -
Kenneth Clarks kulturhistoriska se-
rie. Barockens Rom. Färg.
21.00 TV-nytt.
21.05-21.35 ca Kameran ljugar -
program av Erwin Leiser om doku-
mentärfilm och verklighet.

TV Tisdag

Skol-TV:
9.00 Matematik åk 1. 5. Mätningar 2.
9.20-9.40 En naturtyp om våren. Lö-
vön. Färg.
9.45-10.05 Fysik åk 7. 2. Elektricitet
- faror och skydd.
10.10-10.30 Liv under mikroskop 3.
12.00-12.15 Titt ut i naturen. 6. När
livet förs vidare.
12.35-13.00 Delta. 12. Den nya kurs-
planen.
13.10 Naturkunskap åk 2. 3. Vi un-
dersöker miljön.
13.35-13.55 Film och TV. 2. Tvekamp.
14.00-14.20 Fysik åk 1. 4. Människan
och havet.
14.30-14.50 Samhällsekonomi. 4. Bi-
len.
För småbarn:
16.30 Titta med. Färg.
18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Polken från Indiansjön. Besök i
natten. Färg.
18.30 Perspektiv - vad är egentligen
koncentration? Bengt Feldreich och
Lennart Wetterholm. Färg.
19.00 Opp i det blå. Konsten att vara
flygvärdinna med Millicent Martin
och Patte Finley. 3. Den röriga fes-
ten. Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Dom där och dom där andra.
Relationer - konfrontationer. En
dubbeldiskussion. Färg.
20.40 Insyn.
21.15 År tusen - italiensk skölmhi-
storia.
I rollerna: Franco Parenti, Carmelo
Bene, Giancarlo Dettori m.fl. Färg.
22.00-22.05 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

18.30 Nästan att vara. Färg.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Mannen i den vita kostymen -
engelsk långfilm från 1951.
I rollerna: Alec Guinness, Joan
Greenwood, Cecil Parker, Michael
Gough, Ernest Thesiger, Howard
Marion Crawford.
20.35 En gammal lek - danskt pro-
gram om att hoppa hage.
21.10 TV-nytt.
21.15 Insändaren. Textat för hörsel-
skadade.
21.30-22.10 Dokument utifrån - in-
ternationella reportage.

TV Onsdag

Skol-TV:
8.30-8.45 Matematik åk 4. 6. Vi gör
tabeller och diagram 1. Färg.
9.20-9.35 Titt ut i naturen. 2. När
många munnar mättas.
9.45-10.05 Film och TV. 2. Tvekamp.
10.10-10.30 Samhällsekonomi. 3.
Schweiz.
12.00 Vad händer i svenskt närings-
liv. 3. Fredrikberg 1971.
12.50-12.55 Geometri - fantasi och
verklighet 2.
12.45-13.05 i Sovjetunionen. 3. Bratsk
- världens största vattenkraftverk.
13.10-13.30 Samhällsekonomi. 4. Bi-
len.
14.00-14.20 Socialkunskap. 8. Innan-
för murarna.
14.30-14.50 Psykologi. 2. Inläring.
För småbarn:
16.30 Titta med.

18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Värjox. Färg.
18.30 Akutfall - amerikansk läkarse-
rie.
19.20 I Puerto hände mig ingenting
särskilt. 3. Om en svensk på säll-
skapsresa av P.G. Evander och B.A.
Kimbrel. Färg.
20.00 Det kommer en vår... Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.35 Panorama.
21.05 Tredje republiken. 2. Den om-
stridda republiken 1870-1893.
Fransk dokumentärserie.
22.00 TV-nytt, väder, sport.
22.10-23.20 Ung soldat - amerikansk
långfilm från 1951. Regi: J. Huston.
I rollerna: Audie Murphy, Bill
Mauldin, John Dierkes, Royal Dano,
Arthur Hunnicutt, Tim Durant.

TELEVISION 2

18.30 Barnens parlament 3.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Elitkompaniet - pjäs av Don
Shaw.
Medverkande: Roland Culver, Ga-
reth Forwood, James Cosmo, James
Hazeldine m.fl. Färg.
20.30 Liten botanisk lektion med
Sven Gréen. Majs och potatis. Färg.
21.05 TV-nytt.
21.10 Direkt.
21.40-22.00 AMS - vad är det?

TV Torsdag

Skol-TV:
8.30-8.50 Appell och dokument. 3.
Att registrera verkligheten.
9.20 TV-leader för mellanstadiet. 2.
Blåmärken.
9.45 Opinion och massmedia. 2. Vad
roligt är.
10.10-10.25 Was gibt's 5.
10.35-10.55 i Norrland. 4. Varor från
norr.
12.10-12.30 Tekniken erövrar värld-
den. En framtidsvision från Japan.
Kanske Sverige i morgon. Färg.
12.35-12.55 Syd- och Östasien. 2. Ja-
pan i dag. Färg.
För småbarn:
16.30 Titta med.
18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Den blå måsen - jugoslavisk
äventyrsserie. 1. Utstött. Färg.
18.30 Musik till vardags - Sten
Frykberg och Sveriges Radios Sym-
foniorkester ger en konsert i Täby cen-
trum.
19.00 Fabernas värld. Tango missar
nät smakens. Färg.
19.05 Kejsarinnans kurir - österri-
sk äventyrsberättelse. 2. De för-
giftade brunnarna.
I rollerna: Klausjürgen Wussow och
Matthias Grimm. Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Fokus.
20.30 Skansky - dokumentär rekon-
struktion av rättegången mot Ru-
dolf Slansky.
21.40 Supersonics - experimentell
ljud-bildkomposition av Jan W.
Mortenson. Färg.
22.00-22.05 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

18.30 Pellepennan och Suddagum-
man. Färg. Textat för hörselska-
dade.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Barlows män - engelsk serie.
Färg.
20.20 Alfies med Kent Åberg spelar
och sjunger.
20.30 Loddesslaget - "andraklassfis-
ken" som blev den norska silflot-
tans räddning.
21.00 Sommaransen - balett av F.
Fhndt. Musik: Svend S. Schultz.
Medverk: Anne Christensen, Eva

Kloborg, Anne Marie Vessel, Arne
Bech, Johnny Eliassen. Färg.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.05 Hon - östtysk film om
kvinnans likaberättigande.

TV Fredag

Skol-TV:
8.30-8.50 Bakom rubrikerna. 7. "Ti-
den går..."
9.20 TV-leader för mellanstadiet. 2.
Blåmärken.
9.45-10.05 Psykologi. 2. Inläring.
10.10-10.25 Geometri - fantasi och
verklighet 2.
10.35-10.55 Socialkunskap. 8. Innan-
för murarna.
11.45-12.05 En naturtyp om våren.
Livön. Färg.
12.10-12.30 Film och TV. 2. Tvekamp.
12.35-12.55 Liv under mikroskop 3.
13.10-13.30 Fysik åk 7. 2. Elektricitet
- faror och skydd.
14.00-14.25 Opinion och massmedia.
2. Vad roligt är.
14.30-14.50 Appell och dokument. 3.
Att registrera verkligheten.
För småbarn:
16.30-17.00 Titta med.
18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Picolo. Den lille målaren.
18.10 Gräshoppanns ö. 5. Den vilda
kycklingen. Färg.
18.35 Fabernas värld. Pentti Varg
och bandaget. Färg.
18.50 Landet runt.
19.00 39 cm över golvet på en krog -
cabaret med Monica Nielsen, Isa
Quensel och Ernst-Hugo Järegård.
Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Presskonferens. Färg.
20.30 Det händer i ettan. Färg.
20.40 Hage Geigerst revy 1971.
Georg Adely, Brita Borg, Sten-Ake
Cederhöf, Eva Rydberg och Hans
Wahlgren.
21.25 I Puerto hände mig ingenting
särskilt. 4. Om en svensk på säll-
skapsresa av P.G. Evander och B.A.
Kimbrel. Färg.
21.35 Träskodan - amerikansk
långfilm från 1955.
I rollerna: Robert Mitchum, Shelley
Winters, Lillian Gish, Evelyn Var-
den, Peter Graves.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05-23.10 Träskodan, forts.

TELEVISION 2

18.30 Olika familjerna. Blanka för-
middan med Blom, Larssons och
Lundin. Färg. Textat för hörselska-
dade.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Krutgubbar - engelsk komedi-
serie. Färg.
20.00 Titta in... Unga och gamla för-
månliga. Programledare: Sid Jansson.
20.30 En man med ett samvete -
engelsk dramatisering av en novell
av Somerset Maugham med John
Glyn-Jones och Keith Barron. Färg.
21.30 TV-nytt.
21.35 Ikke nödvändiga reportage? Bo
Isaksson intervjuar den västyske
författaren Günther Wallraff.
21.55 Nytt och krytt från när och
fjärran. Färg.
22.10 Det händer i ettan. Färg.

**METSAKODU
UUDISMAA**

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

**VABAÕHUPIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE**